

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Agentura
pro sociální začleňování

Realizováno v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu
CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605.

Situační analýza Moravský Beroun

Analýza sociálního vyloučení na území města

Zpracoval: Mgr. Martin Šmoldas, DiS.

Duben 2019

Obsah

Cíle situační analýzy.....	1
Standardy výzkumné práce Agentury pro sociální začleňování.....	1
Základní terminologie	2
Agentura pro sociální začleňování	2
Sociální vyloučení.....	2
Metodologie	3
Průběh dosavadní spolupráce Moravského Berouna s ASZ	5
Průběh spolupráce v bodech:.....	9
Historický kontext	10
Vznik a vývoj sociálního vyloučení v obci.....	10
Sociodemografická charakteristika Moravského Berouna	13
Sociální vyloučení v kontextu města	17
Lokality s vyšším počtem osob ohrožených sociálním vyloučením	18
Alternativa k <i>bezdotkatovým zónám</i> (OOP) – příklad dobré praxe	21
Příjemci sociálních dávek	22
Sociální dávky v Moravském Berouně	24
Problematika bydlení	25
Bytový fond na území obce	25
Byty a domy ve vlastnictví města Moravský Beroun	26
Byty a domy v Moravském Berouně.....	30
Nezaměstnanost.....	32
Situace na místním trhu práce.....	33
Aktivity města pro snížení nezaměstnanosti	34
Prostupné zaměstnávání	35
Možnosti sociálního podnikání	36
Další aktivity	37
Nezaměstnanost v bodech	38
Bezpečnost	40
Pocit bezpečí občanů města	40
Rizikové lokality z hlediska koncentrace vybraných druhů TČ a jejich srovnání s výzkumem pocitu bezpečí	43
Statistiky nápadu trestné činnosti	44
Statistiky nápadu přestupků	45

Příčiny protiprávního jednání i jeho poklesu.....	47
Popis drogové scény	48
Preventivní opatření	50
Obecní vyhlášky	51
Jak bezpečný je Moravský Beroun?.....	53
Sociální služby a služby související	55
Projekt města zaměřený na komunitní sociální práci	56
Počty klientů sociálních služeb v Moravském Berouně	58
Problémy a bariéry	59
Zadluženost	61
Dluhy občanů vůči městu	62
Dluhové poradenství.....	63
Dluhy a exekuce v Moravském Berouně.....	64
Seznam obrázků.....	65
Seznam grafů	66
Seznam tabulek.....	67
Příloha č. 1. Typologie vyloučených lokalit v Moravském Berouně (dle metodiky ASZ)	68
Použitá literatura a prameny:	69
Analýzy a strategie	69
Další:.....	70

Seznam zkratek

Agentura, ASZ – Odbor (Agentura) pro sociální začleňování, Úřad vlády ČR

APK – Asistenti prevence kriminality

APP – Aktivizační pracovní příspěvek

APZ – Aktivní politika zaměstnanosti

KPSVL – Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám

LP – Lokální partnerství

NZDM – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

OZKSV - Oblast se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení

PČ – Přestupková činnost

PČR – Policie České republiky

POÚ – Pověřený obecní úřad (obec II. Typu)

PPK – Plán prevence kriminality

SAS – Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

SPSZ – Strategický plán sociálního začleňování

SÚPM – Společensky účelná pracovní místa

SVL – Sociálně vyloučená lokalita

MěÚ – Městský úřad

ORP – Obce s rozšířenou působností

OSPOD – Orgán sociálně právní ochrany dětí

OOP – Obvodní oddělení Policie ČR

TČ – Trestná činnost

Cíle situační analýzy

Cílem situační analýzy je podat ucelený přehled o stavu sociálního vyloučení v obci, popsat spolupráci města Moravský Beroun s Odborem (Agenturou) pro sociální začleňování Úřadu vlády ČR v letech 2013–2018 a vyhodnotit důsledky prointegračních opatření v jednotlivých tematických oblastech, které byly řešeny v rámci tvorby *Strategického plánu sociálního začleňování* (SPSZ) či v rámci dalších etap spolupráce. Popis průběhu *Lokálního partnerství* (LP) města s Agenturou umožňuje srovnání výchozího stavu sociálního vyloučení (popsaných ve vstupní analýze, resp. analytické části SPSZ) s aktuálním stavem problému a je dále zamýšlen jako klíčový podklad pro revizi SPSZ v dalším období a pro navazující projektové aktivity.

Při zpracovávání Situační analýzy byly využity zejména již existující analytické a strategické dokumenty (podrobněji viz kapitola *Metodologie*). Základní metodu tak představovala sekundární analýza dat, neboli **desk research**, která byla doplněna rozhovory s klíčovými aktéry.

Standardy výzkumné práce Agentury pro sociální začleňování

Výzkumníci ASZ ctí obecně uznávané standardy kvality a etiky výzkumné práce. Mezi tyto standardy kvality patří především dodržování zásady validity a reliability dat. Validity (platnosti) dat je v ASZ dosahováno longitudinálním šetřením na místě, pečlivým výběrem (rekrutací) respondentů, užitím vhodných nástrojů výzkumu i za pomoci přímých citací. Omezená časová dotace a hlavní užitá metoda *desk research*, zvolená z důvodů co nejmenšího zatížení lokalit dalšími výzkumnými šetřeními, dohromady s náročností místního prostředí měla vliv na šíři a objem předkládaných dat.

Reliability (spolehlivosti) dat dosahují výzkumníci v ASZ standardizovaným postupem analýzy dat od jasně stanovených oblastí dotazování (scénáře rozhovorů), vyhotovením prepisů rozhovorů až po kódování sebraných dat (tzv. clustering). Při kódování výzkumníci ASZ redukuje velké množství získaných dat do menších počtů analytických jednotek (clusterů) na základě souvislostí (podobnosti či odlišnosti).

Při své práci se výzkumníci ASZ řídí i Etickým kodexem výzkumníků Agentury pro sociální začleňování, který ukotvuje mimo jiné práci s citlivými daty či nestrannost vůči subjektům v terénu. Ve zprávách o výsledcích výzkumníci v ASZ jasně rozlišují mezi poznatky zjištěnými od respondentů, svou interpretací těchto poznatků a jakýmkoliv doporučeními na nich založenými. Použití tohoto kodexu mj. znamená, že v šetření není narušeno soukromí a důstojnost respondentů, respondenti byli vždy informováni o smyslu výzkumu a v případě nahrávání požádáni o jeho svolení. Samozřejmostí je i zaručená anonymita dotazovaných respondentů.

Základní terminologie

Kapitola popisuje některé základní termíny a konceptuální východiska užívaná na dalších stranách dokumentu.

Agentura pro sociální začleňování

Agentura pro sociální začleňování je jedním z odborů Sekce pro lidská práva při Úřadu vlády ČR. Agentura funguje od roku 2008 a je vládním nástrojem na podporu obcí, které řeší problematiku sociálního vyloučení.

- pomáhá obcím a městům při mapování a detailním poznávání problémů sociálně vyloučených lokalit a jejich obyvatel, při přípravě a nastavování dlouhodobějších procesů pro jejich řešení a při získávání financí na tyto postupy.
- propojuje přitom místní subjekty (města a obce a jejich úřady, ale také nestátní neziskové organizace, školy a školská zařízení, Úřad práce České republiky, zaměstnavatele, policii a veřejnost), aby při sociálním začleňování spolupracovaly.
- spolupracuje s ministerstvy, přenáší informace z komunální úrovně směrem ke státní správě, podílí se na formování státní politiky sociálního začleňování a její koordinaci. Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL) je nástrojem pomoci obcím a svazkům obcí při sociálním začleňování sociálně vyloučených obyvatel z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) za místní podpory Agentury pro sociální začleňování. V rámci tohoto přístupu mohou obce koordinovaně čerpat prostředky ze tří operačních programů. Podmínkou čerpání je vypracování strategického plánu sociálního začleňování, který obcím a městům Agentura pomáhá zpracovat.

Sociální vyloučení

Pod pojmem sociální vyloučení chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají sniženu míru přístupu ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování.

Sociální vyloučení se vyznačuje různými charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s několika zásadními existenčními problémy zároveň, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci.

Základními indikátory sociálního vyloučení je materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu

společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele sami o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Kombinace intenzity přítomnosti těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší.

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o sociálně vyloučené lokalitě (SVL) nebo o oblasti se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení (OZKSV). V dokumentu jsou záměrně užívány oba pojmy, a to především z důvodů jejich použití v původních zdrojích, na které se tento text odkazuje. Pakliže autoři, kteří jsou zde citováni, užívají ve své práci pojem sociálně vyloučená lokalita, tak i zde se v kontextu jejich práce tento termín objevuje. Rozdíl mezi pojmy sociálně vyloučená lokalita a oblast se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení se odehrává především v konceptuální rovině. Původně homogenní charakter sociálně vyloučených lokalit se během let mění ve více neohraničenou, heterogenní a nespojitou oblast, kde nežijí pouze sociálně vyloučení podle např. etnického klíče, kde však, ale stále dochází ke kumulaci negativních socio-ekonomických a dalších faktorů. Pro tyto oblasti používáme termín oblast se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení.

Tyto lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou schvalované zákony, postoje institucí, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi které se řadí životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukuje. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou.

Metodologie

Hlavní metodou zpracování situační analýzy byl **desk research**, tedy sekundární analýza dostupných analytických zdrojů. Doplňkovou metodou byly individuální polostrukturované rozhovory s institucionálními aktéry (kterých proběhlo celkem 9, jichž se účastnilo 14 aktérů), a rozhovory realizované telefonickou poštou či elektronicky. V rámci **desk research**, jsme kromě veřejně dostupných internetových zdrojů a mediálních výstupů, pracovali převážně s následujícími vybranými dokumenty:

Název dokumentu	Vydavatel (autor)	Rok vydání
Analýza drogové scény v obci Moravský Beroun	Laboratoř sociálně-vědních výzkumů/FF UPOL	2014
Bezpečnostní analýza – rok 2014 (aktualizace situace)	Město Moravský Beroun	2014
Bezpečnostní analýza za rok 2017	Město Moravský Beroun	2017
Koncepce prevence kriminality města Moravský Beroun na období 2014 a 2015	Město Moravský Beroun	2014
Prostupné zaměstnávání: Závěrečná zpráva z monitoringu programu (Interní dokument)	Člověk v tísni, o. p. s./ASZ.	2015
Situační analýza Moravský Beroun	Hnutí Duha – Sedmá Generace	2013
Sociální podnikání v Moravském Berouně	Antropohled, z. s.	2015
Strategický plán sociálního začleňování	ASZ/Město Moravský Beroun	2016
Výzkum pocitu bezpečí občanů města Moravský Beroun	Laboratoř sociálně-vědních výzkumů/FF UPOL	2014

Tabulka 1 - Seznam použitých dokumentů

Mimo desk research, jsme při výzkumu uplatnili také **tzv. analýzu primárních dat**, to znamená zpracování datových matic nebo mapových souborů vytvořených některou z partnerských institucí přímo pro potřeby výzkumu. Většina potřebných materiálů byla poskytnuta zaměstnanci Městského úřadu a Městské policie Moravský Beroun, Policie České republiky nebo Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Další údaje či dokumenty jsme získali od pracovníků neziskových organizací, od pracovníků KoP ÚP Šternberk nebo z jiných zdrojů.

Průběh dosavadní spolupráce Moravského Berouna s ASZ

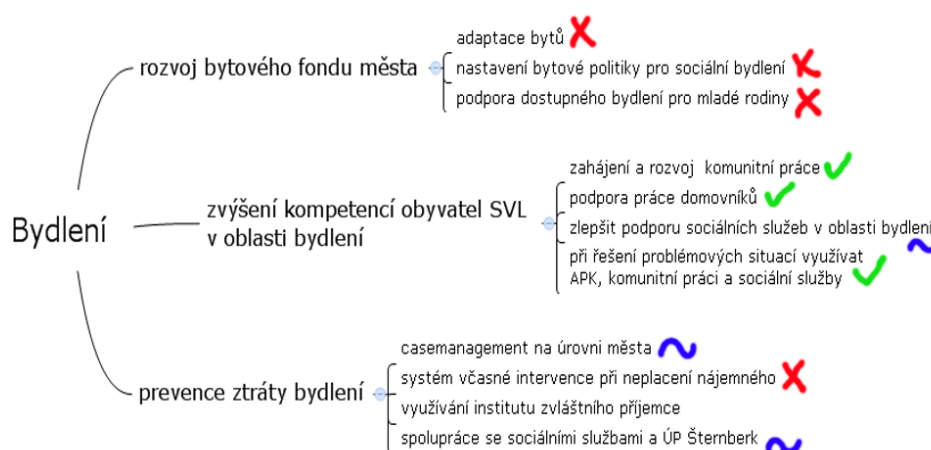
Moravský Beroun vstoupil do spolupráce s ASZ v první polovině roku 2013, v rámci 2. vlny náboru obcí. Impulzem ke spolupráci byla hlavně dlouhodobě neutěšená situace ve vzájemném soužití tamních Romů s majoritou a obava z migrace a dalšího přibývání sociálně slabých ve městě (hlavně ve spojitosti s výkupem prázdných nemovitostí tzv. obchodníky s chudobou). V době vzniku lokálního partnerství mělo město již za na kontě několik opatření ke zmírnění dopadů sociálního vyloučení, které však byly různými aktéry hodnoceny protichůdně. Jednalo se například o vystěhování nejproblematičtějších lokalit v místní části *Nové Valteřice* nebo na ulici *Karla IV* v letech 2011-2012, nebo o nastartování transformace místní praktické a speciální školy, která se kvůli své problematické pověsti dostala do pozornosti médií. Zároveň se začali objevovat soukromé bytové či rodinné domy, do kterých majitelé nastěhovaly buď původní Berounské rodiny (vystěhované z městských bytů), které se po čase do města vracely, nebo rodiny z jiných měst a regionů. V roce 2012 město vytvořilo samostatný *Městský program prevence kriminality na období 2012 – 2013*.

Po navázání spolupráce a vytvoření situační analýzy, vzniklo na základě memoranda o spolupráci s Agenturou tzv. *Lokální partnerství*, rozdělené dle zaměření jeho členů do pracovních skupin *bydlení, zaměstnanost, prevence kriminality, vzdělávání a rozvoj sociálních služeb*. Pracovní skupiny v rámci své činnosti popsaly hlavní problémy v oblasti sociálního vyloučení a následně definovaly i cíle a řešení ve formě konkrétních projektů a opatření, shrnutých ve *Strategickém plánu sociálního začleňování Moravský Beroun na léta 2015 – 2018* (revize 2016). Kromě situační analýzy a strategického plánu, vznikly v průběhu spolupráce další 3 výzkumné zprávy, mapující různé problémy ve městě. Konkrétně se jednalo o *Analýzu drogové scény v obci Moravský Beroun* a *Výzkum pocitu bezpečí občanů města Moravský Beroun* (obojí 2014) a o studii *Sociální podnikání v Moravském Berouně* (2015). Původně zamýšlená tříletá spolupráce města s ASZ se nakonec protáhla až do letoška a bude pravděpodobně pokračovat i v dalším období.

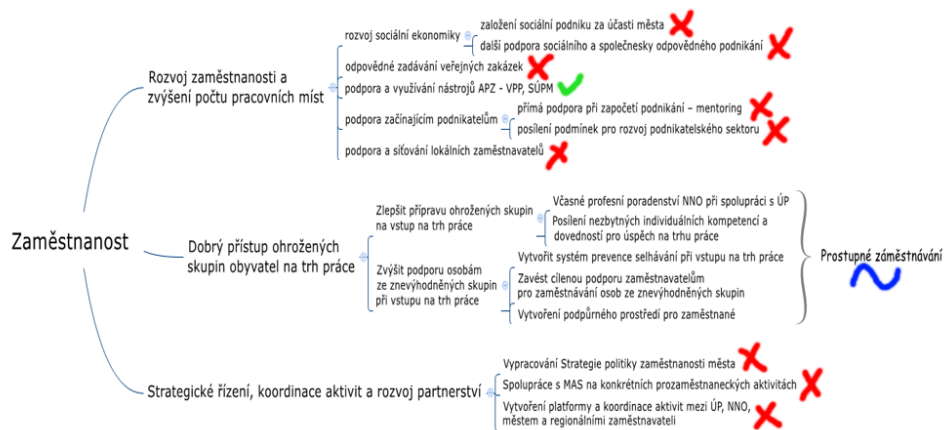
Město si od spolupráce kromě finančních příležitostí slibovalo hlavně know-how v oblasti integrace a práce s romskou menšinou, rozšíření sociální práce ale i „tvrdé“ investiční projekty. Agentura byla dle většiny oslovených aktérů přijímána jako respektovaný partner a podněty vzešlé z pracovních skupin byly brány vážně a díky nim se podařilo řadu témat otevřít k diskuzi a postupně měnit náhled na problematiku sociálního vyloučení. „*Já jsem to vnímala tady tak, že město považuje Agenturu jako silného partnera (...)* Zároveň jsem tady na začátku velmi vnímala, že tady Agentura má slovo...což třeba v jiných městech jsem tak jako nezaznamenávala (...). Tady jsem měla pocit, že opravdu, že když (LK) přijel a řekl, že teď na Agentuře si myslíme, že je potřeba udělat tohle, z těchhle důvodů, tak lidi se nad tím tady zamýšlely a považovaly to důležité (...). Zároveň si myslím, že bez vůbec nějakého nastartování procesů v MB, by to bez Agentury nešlo. Bez tady těchto vnějších vlivů by se tady ty projekty rozhodně nerozjížděly (...) Já tohle tady vnímám vlastně jako velký úspěch Agentury, vůbec jako ten Moravský Beroun, že málokde se to na té obci povede jako tady (...) Na tom začátku bylo velice úspěšné, že do toho šly a že Agentura byla schopná přesvědčit tady ty aktéry, že to je

dobrý.“¹ Komunikace místních partnerů s lokálním konzultantem (LK) byla většinou oslovených aktérů hodnocena jako dobrá a jeho přístup jako velmi nápomocný. Část z nich by však hlavně v období po skončení činnosti pracovních skupin ocenila častější pravidelné schůzky zaměřené na dílčí témata.

Při tvorbě SPSZ byly dobře pojmenovány všechny podstatné problémy a dle oslovených aktérů zvolena také vhodná a patřičná opatření. Jejich pozdější plnění se však uskutečnilo pouze částečně. V rámci plánovaných se dařilo uskutečnit hlavně ta, jež byla zaměřena na problematiku prevence kriminality (např.: další rozvoj městské policie, zřízení *Asistentů prevence kriminality*, instalace kamerového systému a lepší dohled nad rizikovými místy) a rozvoj sociálních služeb (posílení kapacit služeb sociální prevence a sociální práce na obci, zavedení komunitní práce, stabilizace NZDM atd.). Slibně začínaly také projekty zaměstnanosti (lepší využívání nástrojů APZ, dostupné zaměstnávání, diskuse nad vznikem sociálního podniku), ačkoliv některé nebyly dovedeny do konce nebo nebyly příliš úspěšné. V oblasti bydlení se potom mnohá plánovaná opatření naplnit vůbec nepodařilo (kromě zahájení komunitní práce), nicméně lokální partnerství dokázalo společně řešit například složitou situaci týkající se záměru vyhlášení tzv. bezdoplatkové zóny (Opatření obecné povahy – OOP) na vybrané bytové domy v soukromých rukou. Jednoduché shrnutí realizovaných opatření pohledem lokálního konzultanta přináší následující schémata

¹ Osobní sdělení respondenta 1. Vlastní terénní záznamy.

Obrázek 1 – Schéma² úspěšnosti opatření plánovaných v rámci SPSZ dle lokálního konzultanta (Zdroj: ASZ a členové LP)

² **Vysvětlivky:** Zelená fajfka = realizováno, modrá vlnovka = částečně, nebo méně úspěšně realizováno, červený křížek = nerealizováno.

Jedním z hlavních problémů, se kterými se práce LP od začátku potýkala a na kterých ztroskotala také realizace některých opatření, byly nedostatečné personální kapacity. Závažné dopady na průběh realizace plánovaných opatření mělo hlavně to, že nepodařilo dlouhodobě udržet pozici manažera SPSZ a i v krátkém období kdy byla funkce obsazena, nebyla vykonávána příliš kvalifikovaně. Jeho agendu museli následně převzít další lidé z města nebo ASZ, nicméně řada opatření se pozdržela, případně se na ně vůbec nedostalo. Nejvíce práce odvedlo město na přípravě projektů *Asistent prevence kriminality a Podpora sociální práce v obci Moravský Beroun*, i díky osobnímu nasazení některých jeho pracovníků. Část projektových žádostí (např. u projektu *Rozvoj komunitních aktivit města Moravský Beroun*) však byla zpracována soukromými subjekty, které ne zcela reflektovaly místní specifika a na některé projekty potom personální kapacity už nezbyly vůbec, což znamenalo, že se ani nikdy nerealizovaly.

Nedostatečné kapacity se projeví také nestabilitou při obsazování nově vzniklých projektových pozic, například u zmíněného projektu *Podpora sociální práce v obci Moravský Beroun*. Absence manažera SPSZ nakonec spolupráci dlouhodobě poznamenala i v tom smyslu, že chyběla osoba, která by jednotlivé dílčí aktivity zaměřené na sociální začleňování uvnitř obce koordinovala a byla i určitým tahounem problematiky přímo ve městě.

V prvních letech došlo také ke střídání osob ve funkci lokálního konzultanta - v MB se vystřídali celkem 3. Na některé ambiciózní projekty prvního z nich – M. N. (např. projekt *Prostupné zaměstnávání*), se nepodařilo navázat v plném rozsahu a navíc ve stejném období vstupovalo město do KPSVL a režim spolupráce a priority se změnil.

Průběh spolupráce v bodech:

- Moravský Beroun vstoupil do spolupráce s ASZ v první polovině roku 2013.
- Impulzem ke spolupráci byla hlavně dlouhodobě neutěšená situace ve vzájemném soužití tamních Romů s majoritou a obava z migrace a dalšího přibývání sociálně slabých ve městě.
- Po navázání spolupráce vzniklo tzv. *Lokální partnerství*, rozdělené do pracovních skupin *bydlení, zaměstnanost, prevence kriminality, vzdělávání a rozvoj sociálních služeb*.
- Pracovní skupiny v rámci své činnosti popsaly hlavní problémy v oblasti sociálního vyloučení a následně definovaly i cíle a navrhovaná řešení shrnutá ve *Strategickém plánu sociálního začleňování Moravský Beroun na léta 2015 – 2018*.
- Kromě *situační analýzy*, vznikly v průběhu spolupráce další 3 výzkumné zprávy, mapující různé problémy ve městě.
- Agentura byla ve městě přijímána jako respektovaný partner a podněty z pracovních skupin byly brány vážně. I díky nim se podařilo řadu témat otevřít k diskuzi a postupně měnit náhled na problematiku sociálního vyloučení.
- Město si od spolupráce slibovalo, know-how v oblasti integrace nebo práce s romskou menšinou, rozšíření sociální práce, ale i finance na investiční projekty.
- Při tvorbě SPSZ byly dobře pojmenovány všechny podstatné problémy a zvolena také vhodná opatření.
- Jejich plnění se však dařilo pouze částečně. Dařilo se realizovat hlavně ta, jež byla zaměřena na problematiku prevence a rozvoj sociálních služeb.
- Slibně začínaly také projekty zaměstnanosti, ačkoliv většinou nebyly dovedeny do konce nebo nebyly příliš úspěšné.
- V oblasti bydlení se plánovaná opatření naplnit vůbec nepodařilo (kromě zahájení komunitní práce), nicméně lokální partnerství dokázalo společně řešit krizovou situaci týkající se záměru vyhlášení tzv. bezdoplatkové zón na vybrané bytové domy v soukromých rukou.
- Jedním z hlavních problémů, se kterými se práce LP od začátku potýkala, byly nedostatečné personální kapacity.
- Nejvíce závažné dopady na průběh realizace plánovaných opatření mělo, že nepodařilo vybrat kompetentní osobu s patřičnými předpoklady pro pozici manažera SPSZ, ani ji dlouhodobě udržet.
- Jeho agendu museli následně převzít další lidé z města nebo ASZ, ale řada opatření se kvůli tomu pozdržela nebo se na ně nedostalo. Při úspěšné realizaci vybraných projektů z oblasti bezpečnosti a sociálních služeb sehrálo svou roli aktivní zapojení některých pracovníků města a lokálního konzultanta, kteří se na tvorbě těchto projektů podíleli. Tam kde toto osobní nasazení chybělo, se projekty implementovat nedařilo, nebo je provázely počáteční obtíže.
- Část projektových žádostí byla například zpracována soukromými subjekty, které ne zcela

reflektovaly místní specifika a na některé projekty potom personální kapacity už nezbyly vůbec a nikdy se nerealizovaly.

- Nedostatečné kapacity se projeví také nestabilitou při obsazování nově vzniklých projektových pozic.
- Absence manažera SPSZ nakonec spolupráci dlouhodobě poznamenala i v tom že chyběla osoba, která by aktivity zaměřené na sociální začleňování uvnitř obce koordinovala a byla i určitým tahounem problematiky přímo ve městě.
- V prvních letech došlo rovněž ke střídání osob ve funkci lokálního konzultanta.

Historický kontext

Moravský Beroun byl původně součástí hornického regionu. Po vyčerpání zásob nerostného bohatství, se zdejší hospodářství přeorientovalo na textilní výrobu, spojenou s tradicí pěstování lnu. Z původně textilní továrny vzniknul v roce 1885 také největší zdejší zaměstnavatel, firma Granitol a.s. Vzhledem k poloze a obtížným klimatickým podmínkám se však region vždy potýkal s určitými hospodářskými problémy a i v meziválečném období zde byla vysoká nezaměstnanost.

Před druhou světovou válkou byl Moravský Beroun osídlený převážně německým obyvatelstvem. Po válce následoval odsun sudetoněmeckého obyvatelstva a dosídlení regionu, které bylo stejně jako na celém Bruntálsku tvořeno kromě obyvatel z vnitrozemí také pestrá směsicí národností, včetně slovenských Romů. V době komunismu v regionu kromě průmyslu (Granitol, Mora) a potravinářské výroby (Ondrášovka) dominovalo také zemědělství, a sice pěstování méně náročných (oves, brambory) nebo technických plodin na pozemcích místního státního statku (*Státní statky Bruntál o. p., odštěpný závod 13 - Moravský Beroun*).

Po roce 1989 došlo k privatizaci státních podniků a státních statků a restrukturalizaci ekonomiky, která zasáhla hlavně méně kvalifikované dělnické profese (ve velkém se to týkalo i místní romské populace), které poměrně rychle přišli o dlouhodobou jistotu stabilní práce. Zároveň dnes region dlouhodobě doplácí na svou periferní polohu, chybějící turistické dominanty či horší infrastrukturu i horší dopravní dostupnost. V období hospodářské krize okolo roku 2010 místní nezaměstnanost dosahovala i více než 20 %.

Vznik a vývoj sociálního vyloučení v obci

Otázka sociálního vyloučení byla v Moravském Berouně tradičně spojována s romským obyvatelstvem. Nicméně nutno dodat, že situační analýza před několika lety ukázala (a další vývoj jí v tomto dává za pravdu), že se vyloučení týká i stále většího množství lidí z majority. Historické příčiny

problému se nacházejí v minulosti. Region prošel odsunem sudetských Němců a dosídlováním, po roce 1989 potom transformací ekonomiky a privatizací podniků i bytového fondu. Poslední ekonomická krize na Moravský Beroun dopadla velmi silně a nezaměstnanost zde dosahovala i více než 20 %. V současné době je stav výrazně lepší, na poměry Moravského Berouna lze dokonce hovořit o rekordně nízké nezaměstnanosti. Nicméně řada lidí se doposud potýká s velkou chudobou či nestabilitou práce a bydlení. Posledních pár let ekonomické prosperity totiž nemohlo rychle odstranit jinak hluboké příčiny socioekonomických problémů, se kterými se místní, hlavně sociální vyloučením ohrožené obyvatelstvo potýká. Zásadní roli v tom sehrává například velké množství exekucí, obecně nízká kvalifikace obyvatelstva, vzdálenost spádových obcí se specializovanými službami a horší dopravní dostupnost, hlavně co se veřejné hromadné dopravy týče. Současně se také v Moravském Berouně spolu s úbytkem obyvatel snižuje i počet úřadů a pracovníků státní správy. V roce 2012 byla například zrušena pobočka Úřadu práce a v roce 2017 OOP PČR Moravský Beroun. Ubývají však i jiné veřejné služby a pro místní obyvatele se snižuje jejich dostupnost. V lednu 2019 byla ve městě například zrušena pobočka České Spořitelny. Odrazem strukturálního znevýhodnění regionu jsou , kromě úbytku obyvatel, také nízké ceny nemovitostí.

Ačkoliv se chudoba a sociální vyloučení dotýkají různých vrstev obyvatelstva, výše uvedené faktory častěji dopadají na místní Romy³, kteří se potýkají i s dalšími typy znevýhodnění. Romové žijí v Berouně nejpozději od roku 1948 a většinu rodin (vždy zde dominovaly tři hlavní velké rody) je tak možné považovat za starousedlíky. Již na začátku 70. let jich přitom ve městě žilo zhruba 120, což přibližně odpovídá dnešnímu stavu. Jednotlivé rodiny bydlely v různých částech města, od 80. let potom hlavně v bytovkách na ulici Ostrov a Karla IV. Nejvyšší počty Romů jsou uváděny v letech 2010-2011, kdy byl odhadovaný stav kolem 310 osob. Ačkoliv lze tato čísla možné považovat za mírně nadsazená, je zřejmé, že se od té doby se počet Romů snížil a současné odhady se pohybují v rozmezí 120 – 194 osob. Mezi příčinami poklesu počtu Romů hrálo klíčovou roli vystěhování městských bytoven v Nových Valteřicích, Karla IV a Ostrov, ale i další faktory, které dnes vedou k tomu, že Moravský Beroun přestává být atraktivní i pro samotné Romy, kteří se průběžně přesouvají především do Šternberka, případně do Bruntálu. Migrace Romů do i z Moravského Berouna je však místy dynamický proces, který se některých případech vyznačuje krátkodobými, nestabilními pobyty a častějšími přesuny mezi jednotlivými městy. Tato skutečnost napovídá, že právě nestabilita bydlení je jedním z problémů části obyvatel ohrožených sociálním vyloučením. Zároveň je kvůli tomu obtížnější stanovit přesnější odhady počtu lidí ve zdejší romské populaci. Na druhou stranu, jako konstatujeme dále v textu, nedochází k masivnímu přesunu sociálně znevýhodněných lidí do Berouna ani z něj a migrace se týká každý rok jen jednotek osob. Většina přesunů probíhá mezi lokalitami uvnitř města a v dlouhodobé perspektivě spíše romských rodin ubývá. Většina osob, které migrují do i z Berouna, jsou původem místní starousedlíci, kteří v minulých letech o bydlení přišli, nebo se odstěhovali dobrovolně a buď se po čase vrací, nebo zde tráví nějaký čas u příbuzných.

---

³ Za Romy jsou v tomto textu považovány osoby, které se buď k této identitě sami hlásí, nebo jde o tzv. přiznanou etnicitu. Přiznaná etnicita je taková, kterou člověku připisuje okolí na základě fyziologických znaků, ať už se s ní daný jedinec aktivně ztotožňuje, či nikoliv.

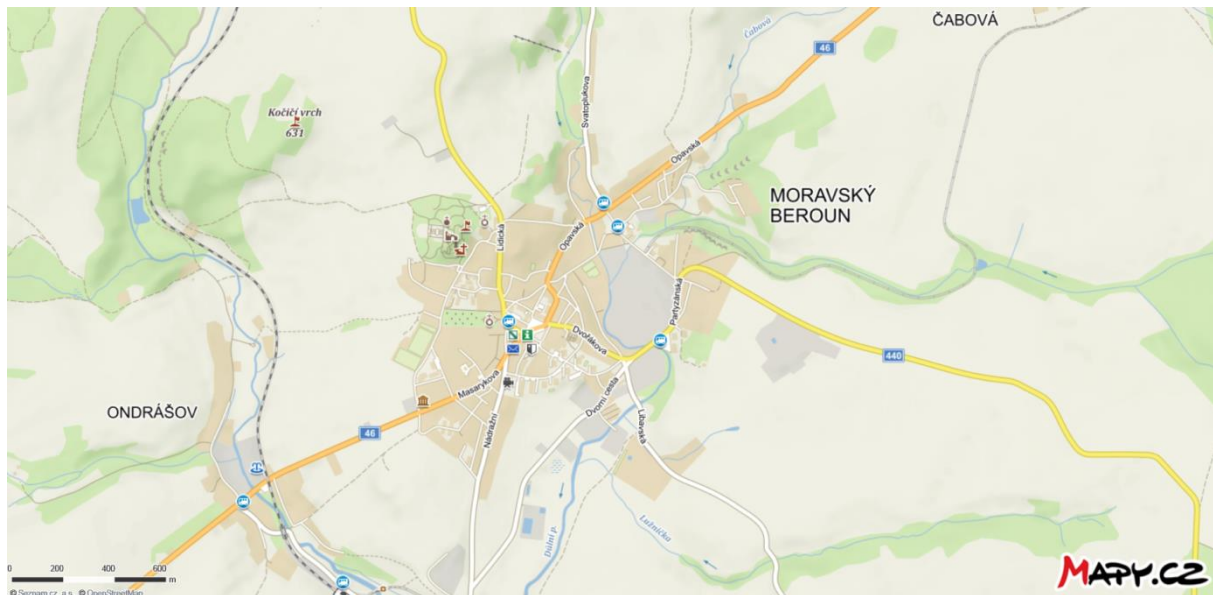
Moravskoberounská romská komunita není příliš soudržná, ačkoliv nelze hovořit ani o zásadních rozporech či nevraživosti (jako je více patrné například v sousedním Šternberku). Dělicí čáry vedou mezi třemi hlavními rody, kde ale zároveň existuje vzájemná příbuzenská provázanost a postupem času se tak rodové bariéry zmenšují a pro mladou generaci už nejsou příliš důležité. Dle tvrzení řady místních aktérů chybí v Moravském Berouně všeobecně uznávané romské autority.

Horší jsou vzájemné vztahy mezi majoritou a místními Romy, což bylo i jedním z impulzů pro navázání spolupráce ASZ s městem. V posledních letech se situace zklidnila, k čemuž přispěla řada preventivních opatření, vyšší zaměstnanost i úbytek Romů ve městě. Jako jeden z pozitivních prvků vzájemného sblížení je možné považovat například působení APK, kteří si svou prací a dlouhodobou přítomností ve městě vydobyli jistý respekt a obracejí se na ně různí občané bez ohledu na etnickou příslušnost. Dalším klíčovým prvkem v tomto tématu je také působení projektu komunitní práce. Působení projektu usiluje o aktivizaci obyvatel na základě společných zakázek i potřeb, které mají inkluzivní a participativní charakter.

Moravskému Berounu se naštěstí zatím vyhýbaly závažnější projevy extremismu, rasově motivovaného násilí, či etnických nepokojů, jako se v různých podobách dělo například ve Vítkově nebo v březnu 2019 v nedalekých Dvorcích. Dodnes nevyřešenou otázkou ovšem zůstává ideové pozadí žhářských útoků, které se v letech 2008 – 2019 staly v Moravském Berouně na náměstí 9. května, na ulici Opavská, Zadní a Janáčkova (se zacílením na domácnosti Romů), které ale policie pro nedostatek důkazů odložila.

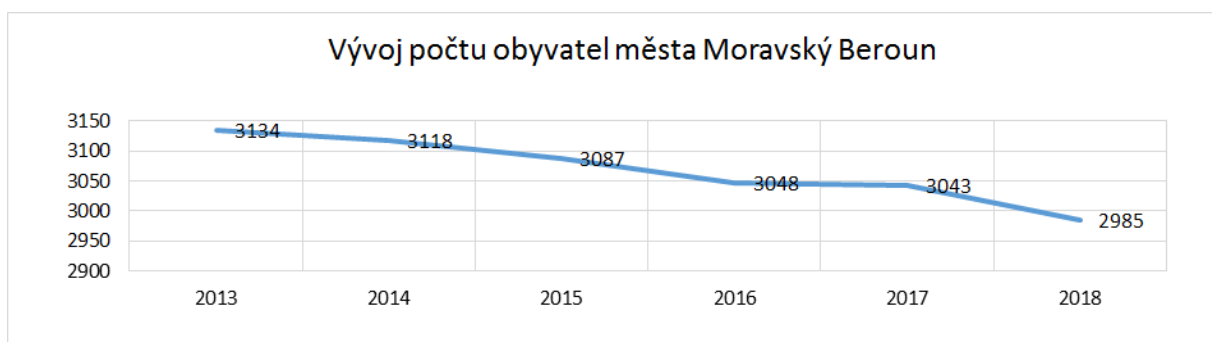

Sociodemografická charakteristika Moravského Berouna

Obrázek 2 – Moravský Beroun (Zdroj: mapy.cz)

Město Moravský Beroun se nachází v severovýchodní části Olomouckého kraje, v těsném sousedství vojenského újezdu Libavá. Je součástí okresu Olomouc, a spadá do působnosti ORP Šternberk, který je od města vzdálen 17 km. Moravský Beroun leží na silnici I/46 a na železniční trati spojující Opavu s Olomoucí. Je správním centrem – obcí II. typu (POÚ) pro místní části Čabová, Moravský Beroun, Norberčany, Nová Véska, Nové Valteřice, Ondrášov, Sedm Dvorů, Stará Libavá a Trhavice a rovněž centrem Mikroregionu Moravskoberounsko, který sdružuje celkem 6 obcí.

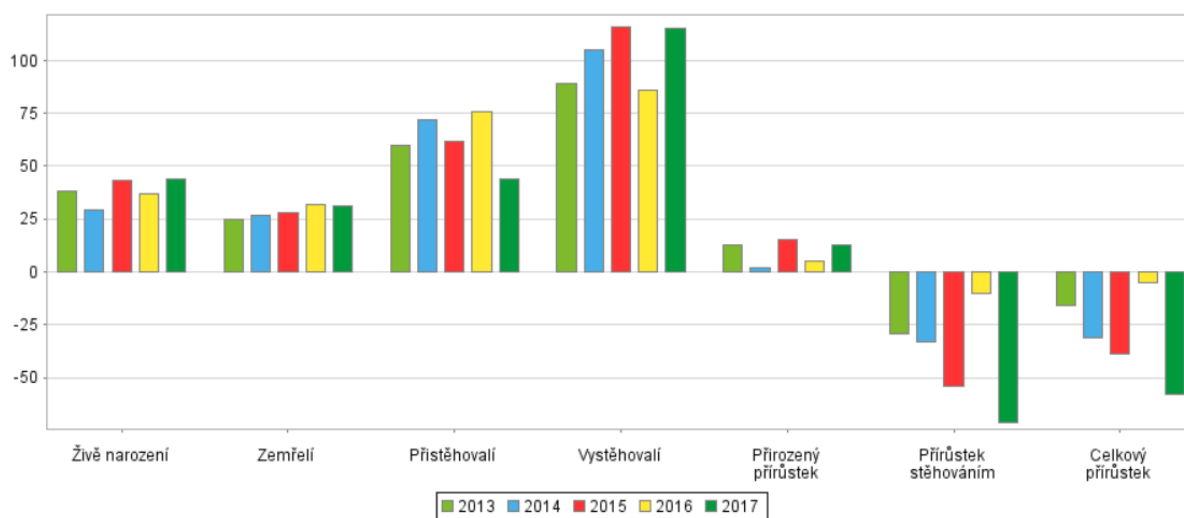
Graf 1 - Vývoj počtu obyvatel města Moravský Beroun

Demografický vývoj v Moravském Berouně nezaznamenal v posledních letech žádných dramatických výkyvů, nicméně počet obyvatel již dlouhodobě průběžně klesá. Kvůli setrvalému poklesu je současný stav obyvatel srovnatelný přibližně s rokem 1970. Hlavním faktorem, který se podílí na klesajícím

počtu obyvatel, je jejich stěhování z města (viz graf tabulka 2 a graf 2), které (spolu s vyšší mírou úmrtnosti ve srovnání s porodností) mírně převyšuje přírůstek. **V letech 2013–2018 ubývalo městu průměrně 34 obyvatel ročně (celkem 204). Z toho se v průměru 103 z nich ročně vystěhovalo (celkem 618). Počet vystěhovalých převyšoval za posledních 5 let přistěhovalé o 250⁴.**

	Stav k 1.1.	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek migrační	Přírůstek celkový
2013	3134	33	35	54	107	-2	-53	-55
2014	3118	38	27	60	89	13	-29	-16
2015	3087	29	28	72	105	2	-33	-31
2016	3048	43	32	62	116	15	-54	-39
2017	3043	37	31	76	86	5	-10	-5
2018	2985	44	31	44	115	13	-71	-58

Tabulka 2 - Vývoj počtu obyvatel na území města Moravský Beroun (zdroj: ČSÚ)

Graf 2 - Úbytek a přírůstek obyvatel v Moravském Berouně v letech 2013 – 2017 (Zdroj: ČSÚ)

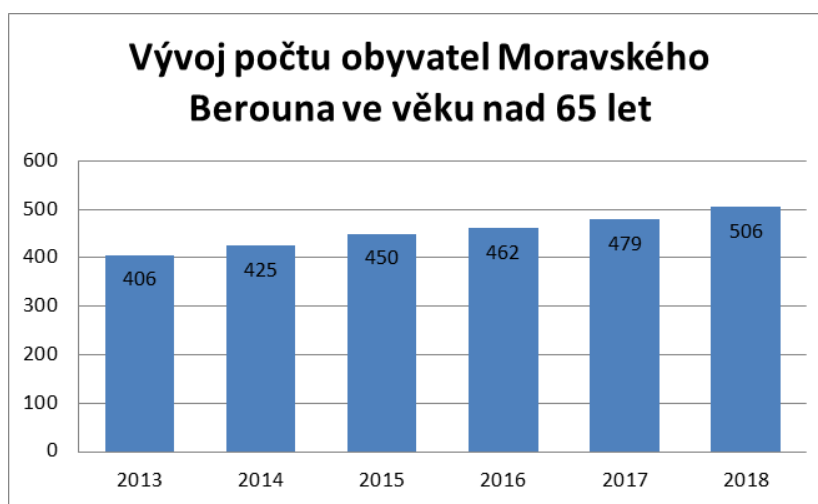
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Počet obyvatel (celkem)	3134	3118	3087	3048	3043	2985	
Počty obyvatel dle věkových kategorií	0-14	487	487	463	475	483	465
	15-64	2241	2206	2174	2111	2081	2014
	65 a více	406	425	450	462	479	506

⁴ Vzhledem k legislativní ochraně osobních údajů se nám bohužel nepodařilo zajistit o migraci obyvatel podrobnější a přesnější informace, například věk nebo místo, kam se lidé stěhovali, protože příslušný odbor MěÚ nám je nemohl poskytnout.

Průměrný věk za celkový počet obyvatel	39,7	40,0	40,7	41,0	41,1	41,6
---	------	------	------	------	------	------

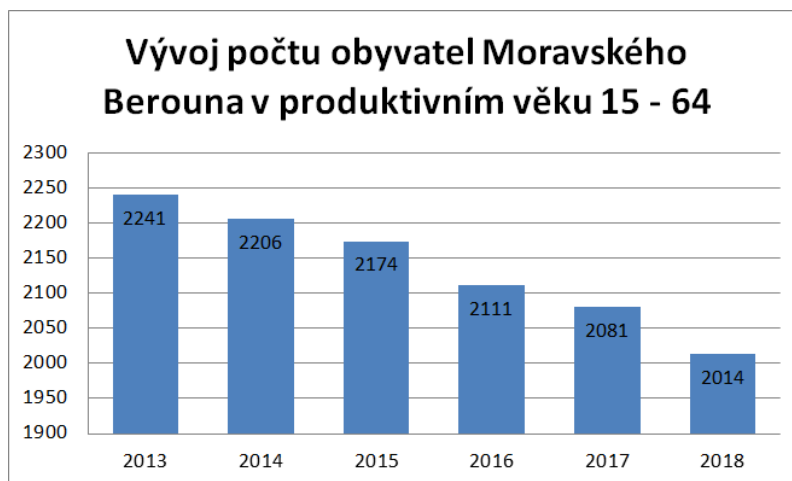
Tabulka 3 - Vývoj počtu obyvatel Moravského Berouna ve třech základních věkových skupinách (zdroj: ČSÚ)

Kromě celkového úbytku obyvatel se také zvyšuje průměrný věk a narůstá počet obyvatel nad 65 let. Těch, oproti stavu před 6. lety, v Moravském Berouně přibýlo až o 25 % (z 406 v roce 2013, na loňských 506).

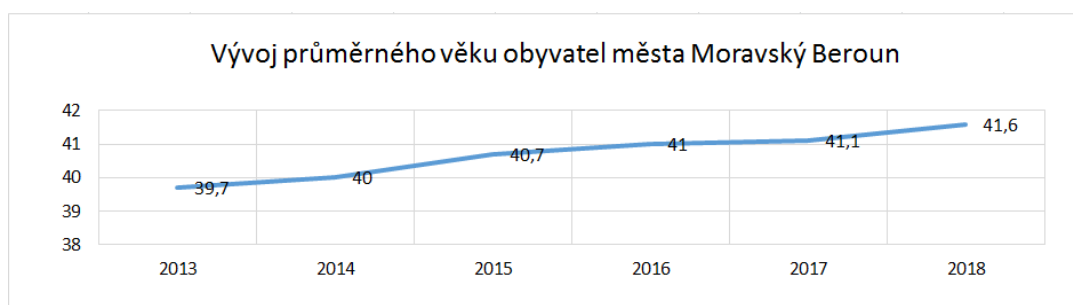
Graf 3 - Vývoj počtu obyvatel Moravského Berouna ve věku nad 65 let (Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Zároveň rapidně ubývá obyvatelstva v produktivním věku, za posledních 6 let o 227 lidí (cca 10 %). Problémem tedy není jen odliv mladší a vzdělanější populace, ale úbytek téměř všech skupin obyvatelstva, které se podílejí na ekonomické produktivitě. V případě udržení stávající dobré hospodářské situace, to může do budoucna způsobovat značné problémy i místnímu podnikatelskému sektoru a zvyšovat poptávku po sezónní nebo zahraniční pracovní síle. **Vzhledem k problematice sociálního vyloučení, je potřeba opět zmínit, že z Moravského Berouna již několik let průběžně ubývají i místní Romové. Tento pokles byl přitom patrný již v roce 2013, kdy byla zahájena spolupráce s ASZ.**

Graf 4 - Vývoj počtu obyvatel Moravského Berouna v produktivním věku (Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

V období let 2013–2018 se zvýšil také průměrný věk občanů Moravského Berouna, a to z **39,7 na 41,6, tedy celkem o 1,9 roku.**

Graf 5 - Vývoj průměrného věku obyvatel města Moravský Beroun (Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Demografický vývoj města se tedy vyznačuje celkovým úbytkem a stárnutím populace a odchodem mladších, vzdělanějších a produktivnějších ročníků. Naopak migrace do města je ve srovnání s emigrací zanedbatelná, což se týká i sociálně vyloučených Romů, kteří občas přicházejí nebo odcházejí v krátkodobých turnusech, ale jak bylo řečeno, celkově ve městě ubývá i jich.

Sociální vyloučení v kontextu města

Jak jsme již uvedli, problematika sociálního vyloučení byla v Moravském Berouně tradičně spojována především s tamními Romy. V posledních letech však narůstá i podíl ohrožených lidí z majority. Situační analýza z roku 2013 uvádí počet sociálně vyloučených v rozmezí 172 – 185, tedy něco mezi 5,5 a 5,9 % z tehdejšího počtu obyvatel. Níže uvedená citace se vztahuje k roku 2013:

„Převážná většina sociálně vyloučených jsou Romové (odhadem jich je kolem 160). Na druhou stranu 17 ze 134 osob zahrnutých do dotazníkového šetření byli ne-Romové (tj. 13 %). Tito ne-Romové se od sociálně vyloučených Romů podstatněji neliší ani v příčinách sociálního vyloučení, ani v životních strategiích...“⁵

Oproti roku 2013 dnes v celkovém poměru rodin ohrožených sociálním vyloučením přibýlo rodin z majority. Svědčí o tom jednak pokračující úbytek Romů ve městě, ale například i poměr klientů sociálních pracovníků města, kteří již dříve odhadli, že jen asi 40 % jejich klientů jsou právě Romové. Celkové statistiky projektu *Podpora sociální práce v obci Moravský Beroun* odhadují počet sociálně vyloučených osob na 231. Jejich předpokládané rozmístění po ulicích města ukazuje tabulka 4.

Ulice v Moravském Berouně	Odhadovaný počet osob ohrožených sociálním vyloučením
Dvořákova	23
Gen. Svobody	56
Janáčkova	25
Karla IV.	5
Lidická	25
Masarykova	53
Mlýnský Vrch	10
Opavská	30

⁵ PELIKÁNOVÁ, Anežka a Martin ŠMOLDAS. *Situační analýza Moravský Beroun* [online]. 2013 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Hnutí Duha - Sedmá Generace. S. 16

Střední	4
Celkem	231

Tabulka 4 - Odhadované počty osob ohrožených v Moravském Berouně sociálním vyloučením dle vybraných ulic (Zdroj: MěÚ Moravský Beroun)

Co se týká odhadů vývoje počtu romských obyvatel Moravského Berouna v čase, je třeba podotknout, že v různých letech vznikaly různým způsobem a liší se i proto, že jejich autory byly různé osoby či instituce. Dle údajů z obecní kroniky bylo například již okolo roku 1970 ve městě napočítáno cca 120 Romů⁶. Pozdější dokument z roku 2010 hovoří zhruba o 300 Romech⁷, nicméně roce 2011/2012 jsou odhadované počty opět již řádově nižší (zhruba 200 – 230 osob). Nakonec Situační analýza Moravský Beroun z roku 2013 odhadovala počet Romů v Berouně na zhruba 160 – 180⁸, ačkoliv do tohoto počtu byly zahrnuty jen rodiny ohrožené sociálním vyloučením. Z uvedených čísel je patrné, že je obtížné je mezi sebou srovnávat a na základě nich odhadovat přesný vývoj počtu osob dané cílové skupiny. Zvláště údaj z roku 2010 je potřeba považovat za značně nadhodnocený. Mezi lety 2010–2013 došlo k poklesu hlavně vlivem vystěhování lokalit Nové Valteřice, Ostrov a Karla IV. Odhady aktuálního počtu Romů ve městě se pohybují v rozmezí 120 – 194, přičemž druhý uvedený údaj pochází z kvalifikovaných odhadů městské policie a APK.

Lokality s vyšším počtem osob ohrožených sociálním vyloučením

Ve městě se nenacházejí jasně vymezené nebo od okolní zástavby oddělené sociálně vyloučené lokality a ani v minulosti tomu nebylo (kromě lokality v Nových Valteřicích) jinak. Sociálně vyloučení obyvatelé dle výsledků situační analýzy z roku 2013 obývali celkem 23 nemovitostí, jednalo se jak o celé bytové domy, rodinné domy, nebo jednotlivé byty rozprostřené po celém městě. Pro Moravský Beroun, nebo jeho některé části je tak vhodný termín *oblast se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení*. Vlastnická struktura zmíněných nemovitostí byla přitom pestrá. Asi 40 lidí žilo v pěti bytových domech ve vlastnictví města, zhruba 20 lidí žilo v nájmu v bytových domech soukromých vlastníků a zbytek žil v bytech nebo rodinných domech v osobním vlastnictví, celkem v 16 objektech. Z těch domů, které byly v soukromých rukou, byla přitom minimálně na 10 z nich uvalena exekuce. Dle typologie sociálně vyloučených lokalit ASZ se jednalo převážně o typy A3 a B3⁹.

Oproti roku 2013 se situace změnila jen málo. Ubylo několik městských bytů, které obývaly romské rodiny, protože tyto byty byly buď zakonzervovány, nebo se budou opravovat (Ostrov, Opavská). Specifický zůstává případ, když byla z dotačního titulu MMR byla rok 2017 provedena demolice domu

⁶ Zpráva o situaci romské menšiny v kraji za rok 2010, Olomoucký kraj 2010, str. 6.

⁷ Situační analýza – ORP Šternberk, Sociofaktor 2011, str. 36. (neveřejný dokument)

⁸ Mikroanalýza Moravský Beroun, Interní materiál Agentury pro sociální začleňování 2012, str. 16.

⁹ Viz příloha č. 1.

č. p. 65 na náměstí, jež byl dříve obýván sociálně vyloučenými Romy a později byl statikem označen za neobyvatelný.

Část nemovitostí, které byly v roce 2013 exekuci, museli vlastníci od té doby zřejmě prodat. Problematickou se naopak stalo vyhocení situace v relativně nové lokalitě na ul. Dlouhé 306 (v rukou soukromého majitele, pana G., z Ostravy), kde žijí asi 4 rodiny. Jiné problémy, konkrétně s vysokými dlužnými částkami za vodu, se zase objevují v objektu Opavská 226 (majitel J. H. z Velkých Losin), kde ve třech bytech žije asi 8 lidí. Dlouhodobě prázdný objekt na Lidické 188 se nejdříve prostřednictvím příbuzných pokoušel koupit stejný majitel jako objekt na Dlouhé 306, ale nakonec jej odkoupil pan J. S. z Brna. Další využití objektu je v tuto chvíli nejasné. Některé domy v Moravském Berouně také vlastní pan M. G., který pronajímá byty i sociálně slabým Romům ve Šternberku.

V posledních zhruba dvou letech se nejvíce pozornosti upínalo k domu na ul. Dlouhé č. p. 306. Bytovka v soukromých rukou se stala zdrojem problémů pro nájemníky i širší okolí domu. Technické a hygienické podmínky v domě jsou dlouhodobě velmi špatné, nefunguje vytápění, uvnitř se vyskytují plísně, nicméně v tomto prostředí žije i několik dětí. S tím kontrastuje na Moravský Beroun poměrně vysoké nájemné cca 9000 Kč a do nedávna také nájemní smlouvy uzavírané na velmi krátkou dobu. Obyvatelé města si v minulosti stěžovali na nepořádek v okolí domu. V reakci na to, plánovalo v říjnu 2017 vedení města zavést tzv. Opatření obecné povahy – OOP, kdy nově nemělo být možné nájemníky pobírat dávkou hmotné nouze – doplatek na bydlení. Zóny bez doplateků na bydlení, měl být uvaleny na bytové domy celkem 4 vlastníků. Po konzultaci s ASZ se však město nakonec rozhodlo pro jiný postup a svolalo jednání pracovní skupiny, na které byla pozvána odborníků a důležitých aktérů, například zástupci Olomouckého kraje, PČR, OSPODu nebo majitele dotčených nemovitostí. Společné projednání problému a jeho participativní charakter vedl ke změně postojů a začátku koordinace systematických intervencí. Argumenty proti vyhlášení OOP se opíraly hlavně o to, že pro některé dotčené nájemníky neexistuje v bydlení žádná alternativa a tímto krokem se mohou dostat do bezvýchodné situace. Navíc by majitel nemovitost i po vyhlášení OOP dům pravděpodobně dál pronajímal i bez možnosti přilepšení dávkou DnB, nicméně rodiny by i tak musely zaplatit nájemné z jiných peněz, což by mohlo vést ještě k rizikovějšímu jednání, v horším případě i nárůstu kriminality nebo černé ekonomiky. Z pohledu města ovšem nešlo jen o pomoc nájemníkům a sociální či komunitní práci s nimi, ale také o řešení problémů okolo domu (nepořádek, problematické chování některých nájemníků, zvyšující se drobná kriminalita, ale také havarijní stav domu a nemožnost se na čemkoliv domluvit s majitelem. Z všech uvedených důvodů se pracovní skupina nakonec rozhodla před bezdoplatkovou zónou upřednostnit koordinovaný systém podpůrných opatření a zahájila jednání s majitelem domu na Dlouhé č. p. 306. Do situace se vložila také městská policie, městský úřad, APK, terénní sociální pracovnice a zaměstnanci projektu „Rozvoj komunitních aktivit v Moravském Berouně“. Výsledkem bylo vytvoření systému komunikace města se správcem budovy, prodloužení délky nájemních smluv a dohoda s majitelem na investicích do technického stavu domu a s nájemníky o svépomocném udržování pořádku v okolí domu. V poslední době se však dle některých oslovených aktérů situace mírně zhoršila. Například dle vedení města přestal majitel domu opět komunikovat a nereaguje ani na dopisy zaslané MěÚ a podobný stav je u vlastníka domu na Opavské 226. Na

druhou stranu, dle pracovníků projektu *Rozvoj komunitní práce v Moravském Berouně* proběhlo v červnu 2019 mezi komunitními pracovníky, obyvateli a majiteli velké setkání (Opavská i Dlouhá) a vyjednávaly se další změny (např.: participativní výsek trávy, dohody ohledně splácení dluhů, organizace pořádku v okolí apod.). Nabízí se tedy otázka, jestli po uplynutí několika měsíců a odeznění nejkritičtějších projevů situace, zůstává komunikace radnice s majiteli dotčených nemovitostí i nadále dostatečně systematická.

Mezi některými aktéry zaznívaly názory, v současné době dochází k systematickému výkupu bytů, především pak v bytových domech v okolí firmy Granitol a.s. nebo na sídlišti gen. Svobody. Při zběžném průzkumu údajů v katastru nemovitostí se nám tento předpoklad nepotvrdil, nicméně existuje jisté množství (celkem 5 bytů) v těchto lokalitách, na které je nyní uvalena exekuce a zhruba dalších 30 bytů, které jsou ve vlastnictví osob, kteří nebydlí na dané adrese, nebo vůbec v Moravském Berouně. Majitelé těchto nemovitostí (jedná se o fyzické osoby i RK) pochází z různých koutů republiky – z Brna, Olomouce, Budišova nad Budišovkou, Krnova, Bruntálu, Kolína nebo dalších měst, nicméně žádný z nich nevládní v této lokalitě více než 1 byt a u části z nich není zřejmé, jaké jsou jejich vazby na město. Zhruba 5 bytů je zde (jako podnikových) také ve vlastnictví firmy Granitol a.s. Specifická situace je v trojbloku domů na Masarykově 342, 343, 344. Zde je část bytů v osobním vlastnictví místních romských rodin, z nichž je ale jeden byt v exekuci. Dále je zde asi 5 nájemních bytů, z nichž 2 vlastní pan Š., z Hradce Králové, jeden majitel je Holešova a další 2 sice z Moravského Berouna, ale z jiné adresy, než je tato. Zbytek bytů je v osobním vlastnictví osob zde bydlících. Jak již bylo řečeno, nově zakoupil celý bytový dům na Lidické 188 majitel z Brna. Dle vedení městské policie by bylo vhodné zaměřit pozornost také na rodinný dům na Masarykově 310 (SJM manželů B., z Olomouce), kam se stěhují romské rodiny. **V souvislosti s výše uvedeným je potřeba zmínit, že na konci roku 2017 se v Moravském Berouně nacházelo celkem 33 nemovitostí v exekuci, které měli celkem 35 vlastníků¹⁰.**

Výše uvedené změny ve struktuře vlastnictví však neznamenají masivní přísun sociálně znevýhodněných lidí do Berouna a migrace se týká každý rok jen jednotek osob. Většina přesunů probíhá mezi lokalitami uvnitř města a v dlouhodobé perspektivě spíše romských rodin ubývá. Nabídka bytů probíhá většinou přes známost nebo na inzerát. Obvyklé migrační lokality jsou Šternberk, Bruntál, Dvorce, Olomouc. Část rodin, například na Opavské 226 pochází i z jiných míst jako je Litovel či Ostrava a nemají na město vazby. Převážná většina osob, které migrují do i z Moravského Berouna, jsou však původně místní starousedlíci, kteří v minulých letech o bydlení přišli, nebo se odstěhovali dobrovolně a buď se po čase vrací, nebo zde tráví nějaký čas u příbuzných.

---

¹⁰ Dle interních informací poskytnutých ASZ pracovníky Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního.

Alternativa k bezdoplatkovým zónám (OOP) – příklad dobré praxe

- V posledních dvou letech se pozornost v Moravském Berouně upínala k soukromému domu na Dlouhé 306. Technické a hygienické podmínky v domě jsou velmi špatné, nefunguje vytápění, uvnitř se vyskytují plísně. V tomto prostředí pak žije i několik dětí. S tím kontrastuje na Moravský Beroun poměrně vysoké nájemné cca 9000 Kč a do nedávna také nájemní smlouvy uzavírané na velmi krátkou dobu. Obyvatelé města si v minulosti stěžovali na nepořádek v okolí domu.
- V reakci na to, uvažovalo vedení města v říjnu 2017 o zavedení tzv. Opatření obecné povahy – zóny bez doplateků na bydlení, které měli být uvaleny na bytové domy celkem 4 vlastníků, kdy nově nemělo být možné nájemníky pobírat dávku hmotné nouze - doplatek na bydlení. Toto kontroverzní opatření se postupně prosazuje a zavedlo jej do praxe již několik desítek obcí v rámci Olomouckého i Moravsko-slezského kraje.
- Po konzultaci s ASZ se však město nakonec rozhodlo pro jiný postup a svolalo jednání pracovní skupiny, na které pozvalo odborníky a důležité aktéry, například zástupce Olomouckého kraje, PČR, OSPODu nebo majitele dotčených nemovitostí. Tento postup lze (v kontextu jiných měst) považovat za výjimečný.
- Argumenty proti vyhlášení OOP se opíraly hlavně o to, že pro některé dotčené nájemníky neexistuje v bydlení žádná alternativa a tímto krokem se mohou dostat do bezvýchodné situace, což ale nepřispěje ke kýženému zklidnění situace. Navíc, rodiny by i tak musely zaplatit nájemné z jiných peněz, což by mohlo vést ještě k rizikovějšímu pronajímání, v horším případě i nárůstu kriminality nebo černé ekonomiky.
- Společné projednání problému a jeho participativní charakter, vedly ke změně postojů a začátku koordinace systematických intervencí. Bylo zahájeno jednání s majitelem a do situace se vložila také městská policie, městský úřad, APK, terénní sociální pracovníce a zaměstnanci komunitního centra. Výsledkem bylo vytvoření systému komunikace města se správcem budovy, prodloužení délky nájemních smluv a dohoda s majitelem na investicích do technického stavu domu a s nájemníky o svépomocném udržování pořádku v okolí domu.

Příjemci sociálních dávek

Významným indikátorem míry sociálního vyloučení mohou být počty příjemců různých typů sociálních dávek, především pak vybraných dávek hmotné nouze nebo státní sociální podpory. Níže uvedená tabulka podává přehled o vývoji počtu příjemců *příspěvku na bydlení, příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení* v letech 2016–2018. Pokud údaje za jednotlivé roky vydělíme číslem 12, dostáváme s k průměrnému měsíčnímu počtu příjemců, kdy jeden příjemce přitom představuje zhruba 1 domácnost.

Rok	Příspěvek na bydlení – celkový počet za rok	Měsíční průměr za daný rok ¹¹	Příspěvek na živobytí – celkový počet za rok	Měsíční průměr za daný rok	Doplatek na bydlení – celkový počet za rok	Měsíční průměr za daný rok
2016	913	76	1224	102	451	38
2017	820	68	949	79	372	31
2018	647	54	627	52	252	12

Tabulka 5 – Vývoj počtu příjemců PnB, PnŽ a DnB v Moravském Berouně v letech 2016 – 2018 (Zdroj: MPSV)

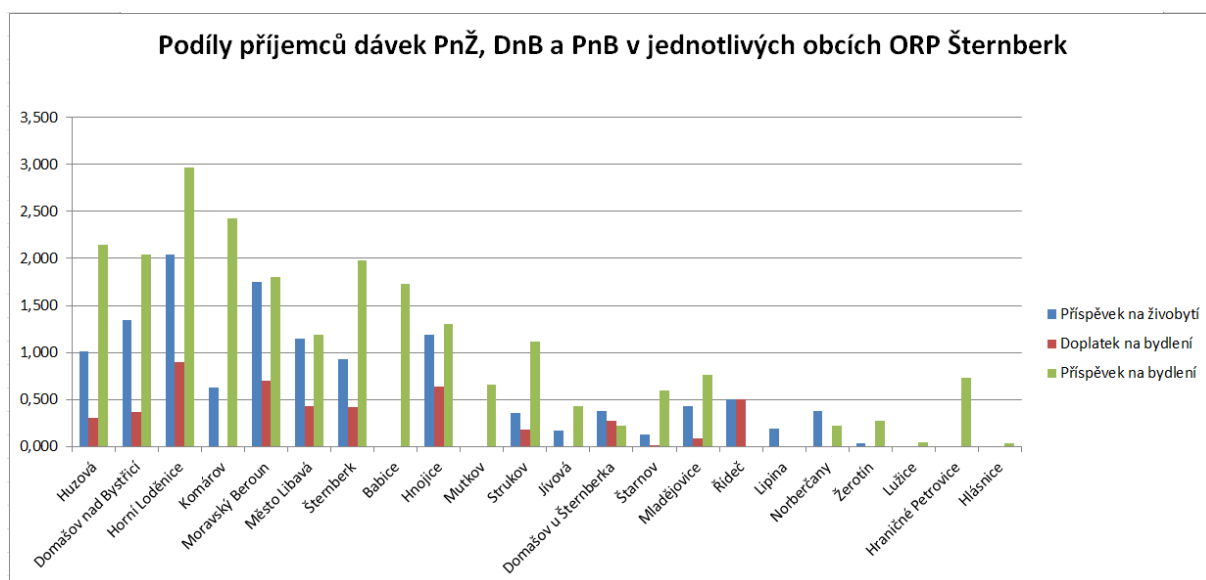
Jak je vidět na údajích z tabulky 4, mezi lety 2016–2018 došlo ke značnému poklesu počtu ročně vyplácených dávek. **U příspěvku na živobytí se jednalo o pokles o 29 %, počet příspěvků na živobytí poklesl téměř o polovinu (48, 8 %) a u doplateků na bydlení se jednalo o pokles 44, 1 %.** **V roce 2018 dle propočtu průměrný počet domácností pobírajících příspěvek na bydlení 54, příspěvek na živobytí 52 a doplatek na bydlení 21.** Tato čísla je tedy možná interpretovat tak, že je v Moravském Berouně cca 50 rodin, které se potýkají s hmotnou nouzí a zároveň využívají institucionální podpory úřadu práce. Podobně je možné říct, že je ve městě asi 50 domácností, které mají problém s úhradou nákladů spojených s bydlením a pobírají PnŽ, u 21 z nich jsou tyto potíže značné a musejí k PnŽ ještě pobírat doplatek na bydlení. Je ale také třeba počítat se sezónními výkyvy, které výše uvedená tabulka příliš nezohledňuje. V zimních měsících je nezaměstnanost v Moravském Berouně cca o 0,5 – 1 % vyšší než v letních a pravděpodobně je tedy vyšší i počet příjemců dávek HN.

Při porovnání s celkovým počtem domácností ve městě a přepočtu uvedených čísel na procenta zjistíme, že v Moravském Berouně je asi 4,2 % domácností v hmotné nouzi. Ještě v roce 2016 to však bylo více než 8,2 % a je tedy zřejmé, že dochází k citelnému poklesu počtu

¹¹ Výpočet: Celkový počet za rok / 12. Zaokrouhleno na celá čísla.

vyplácených dávek, z čehož lze odvozovat i na zlepšující se socioekonomickou situaci alespoň části z nich. Nicméně může to znamenat také například i striktnější přístup úřadu práce. Zároveň je však třeba počítat s určitým počtem osob, které stojí zcela mimo sociální systém (například protože došlo k jejich vyřazení, nebo se sami odhlásí z evidence ÚP – viz níže) Tito lidé se následně dle možností pohybují buďto šedé ekonomice nebo kombinují různé nestandardní pracovní smlouvy a příležitosti k přivýdělku. Jejich ekonomická situace může být různá, nicméně u těch, kteří nejsou evidovaní jako osoby v hmotné nouzi, i výrazně horší než dříve.

Zajímavé je srovnání počtu vyplacených dávek a procentuální podíl příjemců v jednotlivých obcích ORP Šternberk. Z grafu 7 je patrné, že co do podílu příjemců na počet obyvatel patří Moravský Beroun mezi nejzatíženější obce. U podílu příjemců dávek hmotné nouze, tedy příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení, je Moravský Beroun v rámci ORP dokonce na druhém místě hned za Horní Loděnicí. K výsledným údajům v grafu jsme došli následujícím výpočtem: celkový počet PnŽ/DnB/PnB v obci za r. 2018 / 12 / počet obyvatel v obci k 1. 1. 2018 * 100.

Graf 6 – Podíly příjemců dávek PnŽ, DnB a PnB v jednotlivých obcích ORP Šternberk (Zdroj: MPSV)

Pro doplnění přikládáme rovněž srovnání počtu průkazů OPZ platných v Moravském Berouně v letech 2016–2018 (vždy v prosinci daného roku-viz tabulka 6).

Měsíc/Rok	Celkem	Průkaz - Stupeň zdr. postižení					
		TP		ZTP		ZTP/P	
		Žadatel - Věk		Žadatel - Věk		Žadatel - Věk	
		0-17 let	18+ let	0-17 let	18+ let	0-17 let	18+ let
Prosinec 2016	97	1	9	1	56	7	23
Prosinec 2017	91	0	11	1	53	6	20
Prosinec 2018	96	0	15	1	57	4	19

Tabulka 6 - Srovnání počtu průkazů OPZ platných v Moravském Berouně v letech 2016 - 2018 (Zdroj: MPSV)

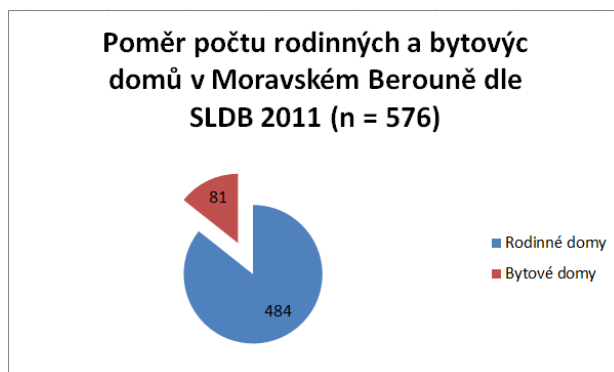

Sociální dávky v Moravském Berouně

- Významným indikátorem míry sociálního vyloučení mohou být počty příjemců různých typů sociálních dávek, především pak vybraných dávek hmotné nouze nebo státní sociální podpory.
- Mezi lety 2016–2018 došlo ke značnému poklesu počtu vyplácených dávek.
- **U příspěvku na bydlení se jednalo o pokles o 29 %, počet příspěvků na živobytí poklesl téměř o polovinu (48, 8 %) a u doplatků na bydlení se jednalo o pokles 44, 1 %.**
- V Moravském Berouně cca 50 rodin, které se potýkají s hmotnou nouzí a zároveň využívají institucionální podpory úřadu práce, dále asi 50 domácností, které mají problém s úhradou nákladů spojených s bydlením a pobírají PnŽ, u 21 z nich jsou tyto potíže značné a musejí k PnŽ ještě pobírat doplatek na bydlení.
- **V Moravském Berouně je tedy asi 4,2 % domácností v hmotné nouzi. Ještě v roce 2016 to však bylo více než 8,2 %, z čehož lze odvozovat na zlepšující se socioekonomickou situaci některých domácností.**
- Zároveň je však třeba počítat s určitým počtem osob, které stojí zcela mimo systém úřadu práce a jejich ekonomická situace může i výrazně horší než dříve.
- Při srovnání počtu vyplácených dávek a procentuální podíl příjemců v jednotlivých obcích ORP Šternberk je patrné, že co do podílu příjemců na počet obyvatel patří Moravský Beroun mezi nejzatíženější obce. U podílu příjemců dávek hmotné nouze, tedy příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení, je Moravský Beroun v rámci ORP dokonce na druhém místě hned za Horní Loděnicí.

Problematika bydlení

Situační analýza z roku 2013 se věnovala rozboru domovního a bytového fondu na území města. **Dle údajů SLDB se v Moravském Berouně nacházelo v roce 2011 celkem 576 domů. 484 z nich bylo rodinných a 81 bytových. V rodinných domech však žilo jen 37,3 % obyvatel.** Největší koncentrace lidí byla v panelových domech na místním sídlišti.

Graf 7 – Poměr počtu rodinných a bytových domů v Moravském Berouně (Zdroj: SLDB 2011, ČSÚ)

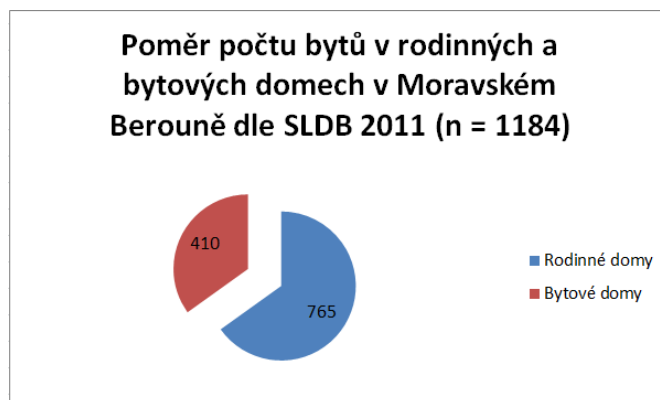
Oproti minulému sčítání lidu z roku 2001 se **v roce 2011 i přes celkový úbytek obyvatel zvýšil počet domů v obci o 16.** Prakticky výhradně šlo o nově vystavěné rodinné domy. Celkový počet obydlených bytových domů snížil ze 79 na 76¹² Úbytek obyvatel v kontrastu s přibývajícím počtem domů ukazuje na snižující se tzv. *obložnost* (počet lidí na jeden byt) bytů a domů. To je obvykle považováno za jeden projevů zvyšující se úrovně bydlení, ačkoliv to zároveň může v obci způsobovat obtíže s nedostatkem volných bytů.

Bytový fond na území obce

V Moravském Berouně se dle SLDB 2011 nacházelo **1184 trvale obydlených bytů. 410 se jich nacházelo v rodinných domech a 765 v bytových.** Oproti dřívějším sčítáním bytů mírně přibylo (od r. 1991 o 378, resp. od r. 2001 o 25), prakticky výhradně však jen v rodinných domech.¹³

¹² PELIKÁNOVÁ, Anežka a Martin ŠMOLDAS. *Situační analýza Moravský Beroun* [online]. 2013 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Hnutí Duha - Sedmá Generace. S. 25

¹³ PELIKÁNOVÁ, Anežka a Martin ŠMOLDAS. *Situační analýza Moravský Beroun* [online]. 2013 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Hnutí Duha - Sedmá Generace. S. 26

Graf 8 - Poměr počtu bytů v rodinných a bytových domech v Moravském Berouně (Zdroj: SLDB 2011, ČSÚ)

Problematickým faktorem, který se dodnes týká i městských bytů, je jejich stáří, protože „**Průměrný věk bytových domů byl v roce 2011 52,1 roku, přičemž od sčítání v roce 2001 vzrostl v průměru o 7,2 roku. U rodinných domů bylo průměrné stáří i rychlost zastarávání dokonce ještě vyšší. V roce 2011 byly rodinné domy ve městě v průměru 62,7 staré a oproti roku 2001 zestárlý průměrně o 8,85, let. Prakticky dvě třetiny současného bytového fondu vznikly či byly renovovány před rokem 1970. V porevoluční době byly postaveny či zrekonstruovány pouze tři bytové domy, tedy necelá 4 % z celkového počtu bytových domů**“¹⁴. Od roku 2013 se stav domovního a bytového fondu v Moravském Berouně příliš nezměnil, pouze lze konstatovat, že je zase o něco starší.

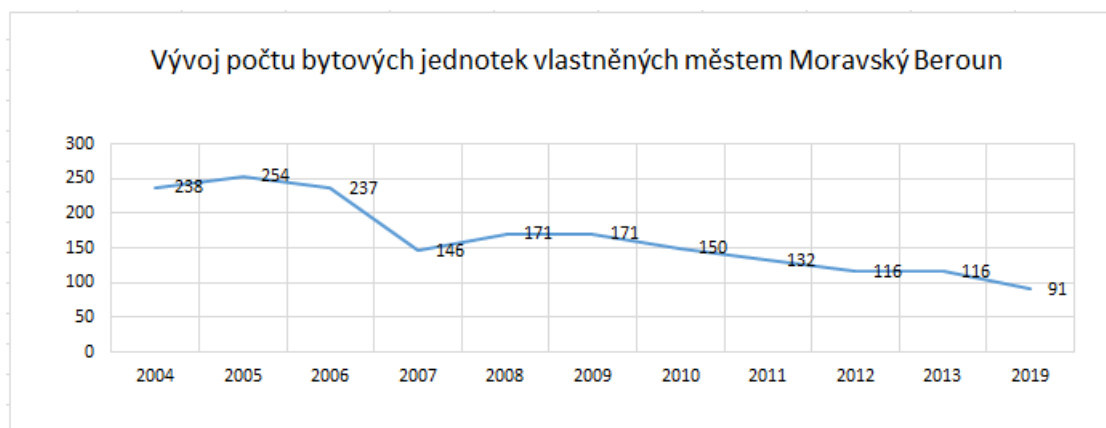
Byty a domy ve vlastnictví města Moravský Beroun

Z hlediska aktuálního množství bytů ve vlastnictví obce, byl v Moravském Berouně klíčový průběh privatizace. Ta: „**započala v roce 1997 a pokračuje dodnes. Přesnější data o prodaných bytech jsou dostupná až od roku 2004, kdy už jich byla ve vlastnictví obce pouze polovina, konkrétně 238. Do roku 2012 pak město odprodalo dalších 122 bytů.**“¹⁵

Mezi lety 2013 a 2019 privatizace dále pokračovala a v současné době se počet bytů ustálil na počtu 91. 26 z nich je však dlouhodobě zakonzervovaných. Jedná se o bytové domy v Nových Valteřicích a bytové domy na ulici Karla IV, Ostrov nebo Opavská 131, které byly před svým zapečetěním obývány výhradně sociálně vyloučenými Romy. Bytovky v Nových Valteřicích byly přitom nějakou dobu nabízeny k odprodeji, ale nikdo je odkoupit nechtěl. Vývoj počtu bytových jednotek v současné době jednotek vlastněných obcí, přehledně shrnuje Graf 6.

¹⁴ PELIKÁNOVÁ, Anežka a Martin ŠMOLDAS. *Situační analýza Moravský Beroun* [online]. 2013 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Hnutí Duha - Sedmá Generace. S. 27

¹⁵ PELIKÁNOVÁ, Anežka a Martin ŠMOLDAS. *Situační analýza Moravský Beroun* [online]. 2013 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Hnutí Duha - Sedmá Generace. S. 30

Graf 9 – Vývoj počtu bytových jednotek vlastněných městem Moravský Beroun (Zdroj: MěÚ Moravský Beroun)

Náklady na bydlení v obecních bytech

V roce 2013 byla sazba nájemného v městských bytech následující: „Nájemné v obecních bytech má v současné době dvě sazby. Stávající nájemníci platí základní sazbu 33,20 Kč/m². Tato částka za metr čtvereční je konečným výsledkem deregulace nájemného. Pro nové nájemníky, případně ty, kterým končí tzv. opční smlouva (viz dále), existuje ještě druhá, vyšší sazba 40 Kč/m². Výjimku z těchto dvou sazeb představuje Dům s chráněnými byty, kde nájemné začíná na 50 Kč/m², a nový bytový dům na Smetanově, kde činí základní nájemné 70 Kč/m².“¹⁶ Fakticky se však nájemné v jednotlivých bytech mohlo významně lišit. Do jeho výše se mohla promítnout výše nájmu vysoutěženého obálkovou metodou, individuální žádosti o snížení nájemného, případně „takzvaný podíl na splácení vybavení bytu“¹⁷ ...Do nájmu bývá započítána i elektřina společných prostor nebo čištění komínů, v některých domech pak i ústřední vytápění.“¹⁸ **Od roku 2013 se výše nájemného zvedla jen nepatrně a v současné době se pohybuje v rozmezí od 21,89 Kč, přes 35,58 Kč, 41,29 Kč, 56,34 Kč až po 76,34 Kč/m².**

Jak bylo možné vidět na grafu 6, podíl městských bytů se v Moravském Berouně trvale snižuje. Podle většiny oslovených aktérů je přitom bytová nouze stále nejvíce palčivým problémem pro rodiny i jednotlivce ohrožené sociálním vyloučením a za dobu spolupráce města s ASZ nedošlo v tomto ohledu prakticky k žádnému zlepšení. To má důsledky i pro všechny ostatní

¹⁶ PELIKÁNOVÁ, Anežka a Martin ŠMOLDAS. *Situační analýza Moravský Beroun* [online]. 2013 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Hnutí Duha - Sedmá Generace. S. 35.

¹⁷ PELIKÁNOVÁ, Anežka a Martin ŠMOLDAS. *Situační analýza Moravský Beroun* [online]. 2013 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Hnutí Duha - Sedmá Generace. S. 35.

¹⁸ PELIKÁNOVÁ, Anežka a Martin ŠMOLDAS. *Situační analýza Moravský Beroun* [online]. 2013 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Hnutí Duha - Sedmá Generace. S. 35.

návazné preventivní či integrační aktivity, protože se tak snižuje míra jejich úspěšnosti, neboť je pochopitelně více obtížné pracovat s klienty, kteří nemají vyřešeny základní potřeby v bydlení. **Problematickým aspektem je také stáří a technický stav městského bytového fondu. Část bytových domů je více i 50–60 let stará a neprošla žádnou komplexní rekonstrukcí. V nejstarších městských bytových domech obvykle bydlí místní romské rodiny (to se týká i soukromých domů), kterým je někdy dávána vina za špatný technický stav bytů, nicméně ten je často způsoben i jejich stářím. Zároveň se však jedná o cílovou skupinu, která nemá z hlediska volby bydlení příliš na výběr, což vytváří poptávku po obchodu s chudobou a posiluje pozici obchodníků s chudobou.** Jednoduše řečeno, na problém lze pohlížet i tak, že čím má město menší možnosti ubytovat lidi v normálních bytech, a vyřešit tím jejich situaci, tím budou toto ochotněji zaplatit horentní sumy za zchátralé, nevyhovující bydlení.

Z hlediska správy městských bytů nebylo doposud učiněno příliš mnoho systémových opatření, a přesto že to byl jeden ze záměrů obsažených v SPSZ, nebyla vytvořena ani *Koncepce městské bytové politiky*. Neexistuje tak ani žádný do budoucna ucelený plán rekonstrukce zastaralého bytového fondu a opravy v jednotlivých domech bývají prováděny spíše ad hoc podle aktuální potřeby, přičemž se jedná hlavně o nouzovou údržbu. Neexistující nebo doposud nerealizovaná opatření v oblasti bydlení jsou přitom jedním z důsledků nedostatečných personálních kapacit, o kterých již byla řeč na straně 17, tj. - absence koordinátora či manažera SPSZ (s patřičnými kompetencemi) a atd. Bytový fond je dlouhodobě podfinancovaný, prostředky vybrané na nájmu jsou používány i pro jiné rozpočtové kapitoly města a na nezaplaceném nájemném existuje velký dluh (viz strana 59 - 60). Jedním z příkladů je například bytový dům na Opavské 131, kde je narušena statika a oprava by vyšla zhruba na 10 mil korun, které se na to však v rozpočtu doposud nenašly. V kontrastu s tím působí velmi pozitivně společná aktivita nájemníků bytových jednotek domu č. p. 307 na Opavské ulici, kteří ve spolupráci s APK společnými silami přispěli za finanční podpory města k renovaci společných prostor v domě.

Jedinými projekty za oblast bydlení, které se město rozhodlo realizovat, jsou plánované rekonstrukce momentálně zakonzervovaných bytových domů na ulicích Karla IV a Ostrov. U těch jsou nyní podány projektové žádosti v programu IROP a čeká se na její hodnocení. Na ulici Karla IV., jsou v projektu plánovány sociální byty ve dvou patrech budovy. V přízemí budovy potom bylo v rámci dalšího projektu v plánu vytvoření Nízkoprahového denního centra pro děti a mládež (NZDM). Všechny tři projekty (tj. 2 na bydlení a 1 na NZDM) byly připraveny k podání, město si zaplatilo externí firmu k přípravě dokumentace, ale nové zastupitelstvo nakonec rozhodlo jeden z nich - projekt nízkoprahového zařízení nepodat a navíc přijalo usnesení, že vytvoření NZDM je v rozporu v SPSZ. Co se týče zbývajících dvou projektů, tak ani v případě kladného posouzení projektu, není jisté, že bude přestavba realizována, protože část zastupitelů obecně vyjadřuje pochybnosti o účelnosti sociálního bydlení ve městě a je možné, že se rozhodnou celou akci nepodpořit. ASZ v minulosti uspořádalo k problematice seminář, určený primárně pro zastupitele, nicméně účast nebyla příliš velká.

V rámci realizovaných rozhovorů se ukázaly také obavy vedení města z úzce příjmově vymezené skupiny klientů sociálního bydlení, se kterými, v případě, že se jim zlepší finanční příjmy, přestanou již spadat do cílové skupiny vymezené právě příjmy a nebude s nimi moci být znovu uzavřena nájemní smlouva a město potom bude muset řešit, komu vlastně sociální byty pronajmout.

Byty a domy v Moravském Berouně

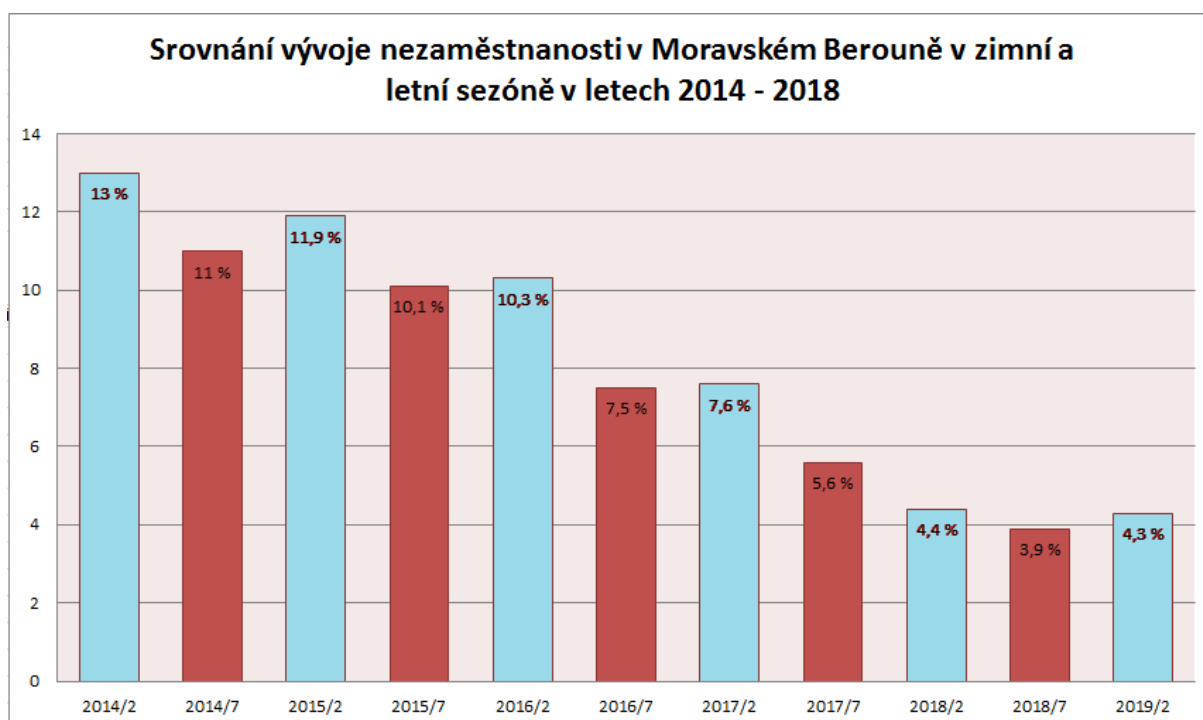
- V Moravském Berouně se v roce 2011 nacházelo celkem 576 domů. 484 z nich bylo rodinných a 81 bytových. V těchto domech bylo 1184 trvale obydlených bytů. 410 se jich nacházelo v rodinných domech a 765 v bytových
- **Oproti minulému sčítání lidu z roku 2001 se v roce 2011 i přes celkový úbytek obyvatel zvýšil počet domů v obci o 16.** Prakticky výhradně šlo o nově vystavěné rodinné domy.
- Úbytek obyvatel v kontrastu s přibývajícím počtem domů, ukazuje na snižující se tzv. *obložnost* (počet lidí na jeden byt) bytů a domů.
- Problematickým faktorem, který se dodnes týká i městských bytů, je jejich stáří. Průměrný věk bytových domů byl v roce 2011 52,1 roku, přičemž od sčítání v roce 2001 vzrostl v průměru o 7,2 roku. U rodinných domů bylo průměrné stáří dokonce ještě vyšší. Dvě třetiny současného bytového fondu vznikly či byly renovovány před rokem 1970.
- Privatizace obecních bytů *započala už v roce 1997*. Přesnější data o prodaných bytech jsou dostupná až od roku 2004, kdy už jich byla ve vlastnictví obce pouze polovina, konkrétně 238. **Do roku 2012 pak město odprodalo dalších 122 bytů. Mezi lety 2013 a 2019 dále pokračovala a v současné době se počet bytů ustálil na počtu 91.**
- **26 stávajících bytů ve vlastnictví města je dlouhodobě zakonzervovaných.**
- **Od roku 2013 se výše nájemného zvedla jen nepatrně a v současné době se pohybuje v rozmezí od 21,89 Kč, přes 35,58 Kč, 41,29 Kč, 56,34 Kč až po 76,34 Kč/m².**
- **Bytová nouze je nejvíce palčivým problémem pro osoby ohrožené sociálním vyloučením. Za dobu spolupráce města s ASZ nedošlo v tomto ohledu prakticky k žádnému zlepšení.**
- Z hlediska správy městských bytů nebylo doposud učiněno příliš mnoho systémových opatření a nebyla vytvořena ani *Koncepce městské bytové politiky*.
- Bytový fond je dlouhodobě podfinancovaný, prostředky vybrané na nájmu jsou používány i pro jiné rozpočtové kapitoly města a na nezaplaceném nájemném existuje velký dluh.
- **Problematickým aspektem je také stáří a technický stav městského bytového fondu. Část bytových domů je 50–60 let stará a neprošla žádnou komplexní rekonstrukcí.**
- **V nejstarších městských bytových domech obvykle bydlí místní romské rodiny (to se týká i soukromých domů). Zároveň se však jedná o cílovou skupinu, která nemá z hlediska volby bydlení příliš na výběr.**
- Chybějící opatření v oblasti bydlení jsou jedním z důsledků nedostatečných personálních kapacit, tj. - absence koordinátora či manažera SPSZ atd.
- Ve fázi příprav jsou plánované rekonstrukce zakonzervovaného bytového domu na ulici Karla IV a dalšího na ulici Ostrov, kde jsou podány projektové žádosti v programu IROP a čeká se na její posouzení. Z dotace by v domě na Karla IV. měli vzniknout sociální byty ve dvou

patrech budovy a v přízemí potom bylo v plánu vytvoření Nízkoprahového denního centra pro děti a mládež (NZDM). Projekt na NZDM však zastupitelstvo stáhlo.

- Za fungující opatření v oblasti bydlení, které však nebylo původně plánované v SPSZ, je možné označit systém koordinované podpory a řešení problémů, který vznikl namísto plánovaného vyhlášení bezdoplatkové zóny městem.

Nezaměstnanost

Moravskoberounsko a potažmo i celá oblast nízkého Jeseníku patří v rámci Olomouckého kraje mezi regiony s vyšším podílem nezaměstnaných osob. Důvodů je pro to celá řada. Kromě nízké kvalifikace obyvatelstva, je to například periferní poloha, špatná dopravní dostupnost, chybějící infrastruktura nízký zájem větších investorů. Mezi limitující faktory hospodářského rozvoje patří také odchod části mladší a vzdělanější populace, slabá kupní síla místních obyvatel a pro řadu lidí i nutnost dojíždění za prací. Pro množství lidí s nízkým nebo nevhodným vzděláním může být dojíždění při vidině nízkého výdělku nerentabilní a v kombinaci s dalšími znevýhodňujícími faktory je pro ně z hlediska řešení aktuální situace někdy výhodnější zůstat v evidenci úřadu práce. Svou roli na vyšší míře nezaměstnanosti nepochybně hraje i velké množství lidí, kteří se potýkají s exekucemi. Přesto se však v poslední době drží podíl nezaměstnaných osob historicky na rekordně nízké úrovni i v Moravském Berouně.

Graf 10 - Srovnání vývoje nezaměstnanosti v Moravském Berouně v letech 2014 – 2019 (Zdroj: MPSV)

Mezi největší zaměstnavatele ve městě a okolí patří firma Granitol a.s., Copreci s.r.o. z nedalekých Dvorců a Ondrášovka a.s. Celkově je v průmyslové výrobě zaměstnáno více než 40 % pracujících. Dalšími většími zaměstnavateli jsou například Odborný ústav neurologicko – geriatrický (OLUNG) nebo místní samospráva (městský úřad, škola). Řada lidí ale za prací dojíždí do okolních měst.

Situace na místním trhu práce

V souladu s celorepublikovým trendem i v Moravském Berouně v posledních letech nezaměstnanost zásadně poklesla (dle grafu o téměř 9 %) a již dva roky se drží na úrovni kolem 4 %¹⁹. Jak vidíme na výše uvedeném grafu 11, část pracovních pozic vzniká pouze v sezóně a rozdíl v zaměstnanosti mezi letním a zimním obdobím kolísá až okolo 2 %. V dubnu 2019 bylo v evidenci KoP ÚP Šternberk cca 80 uchazečů o zaměstnání z Moravského Berouna. Ve většině případů se však jednalo o uchazeče v krátkodobé evidenci. Například 12 z nich bylo evidováno déle jak 1 rok, z toho 10 déle jak 2 roky. Počet dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů se v daném roce pravidelně snižuje v době nástupu lidí na veřejně prospěšné práce.

Při procesu tzv. stromování²⁰ pro oblast zaměstnanosti v rámci revize SPSZ pro rok 2019 řada aktérů poukazovala na aktuální problém, kdy je řada lidí formálně zaměstnaných na částečné úvazky či dohody (a nejsou tak již vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání), nicméně jejich příjmy jsou tak nízké, že se stávají nebo zůstávají příjemci dávek hmotné nouze. Dle informací některých lokálních partnerů, se však jedná buď o zcela fiktivní smlouvy bez reálné náplně (a daná osoba tak například může působit v šedé ekonomice), anebo je zaměstnancům podstatná část příjmu vyplácena na ruku. Hlavní motivací pro klienty ÚP je vymanit se z procesu kontroly a docházky na ÚP a nepřijít přitom o jistotu příjmů. Za problém je některými aktéry také považováno také množství sankčně vyřazených uchazečů z evidence ÚP. Dle dostupných údajů bylo v roce 2018 sankčně vyřazeno zhruba 30 osob, většinou z důvodu odmítnutí vhodného zaměstnání, maření součinnosti atd.

Dle vedení ÚP je současná nezaměstnanost v Moravském Berouně nejnižší za celou historii evidence. U lidí, kteří stále v evidenci zůstávají, především pak dlouhodobě je problémem demotivovaný přístup nebo práce na černo. Uchazeči se prý také často vymlouvají na důsledky exekucí, aniž by se je snažili aktivně řešit. Problémem jsou dle vyjádření také benevolentní lékaři, kteří pravidelně vydávají neschopenky také dlouhodobě nezaměstnaným.

Názory na problematiku se však liší. Někteří aktéři vnímají postup ÚP v některých situacích tak, že nezohledňuje individuální potřeby klientů, čímž pak dochází např. k odmítnutí nabídnutého zaměstnání (protože klient ho ve své situaci nepovažuje za vhodné z různých důvodů – zdravotních, možnosti zajištění péče o děti spolu s konkrétní pracovní nabídkou, omezené možnosti pravidelného dojíždění atd.), a i v důsledku toho pak může dle tvrzení některých aktérů docházet ke zvýšenému počtu sankčních vyřazení.

---

¹⁹ Pro srovnání: V červnu 2019 byla dle údajů MPSV celkový podíl nezaměstnaných osob v ČR 2,6 %.

²⁰ Metoda práce pracovních skupin v rámci lokálního partnerství ASZ.

Aktivity města pro snížení nezaměstnanosti

Vzhledem k vysoké míře nezaměstnanosti, která hlavně v minulosti v Moravském Berouně panovala, začalo město již od roku 2006 aktivně využívat nástroje aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) Úřadu práce. Jednalo se převážně o *veřejně prospěšné práce*. Celkový počet míst VPP, která byla od roku 2006 městem vytvořena, je 135. Tabulka 5 podává přehled počtu vytvořených pracovních míst za jednotlivé roky. Zaměření těchto pozic bylo orientováno většinou na úklid nebo údržbu zeleně či veřejných prostranství. Pro rok 2019 je zatím v plánu městem vytvořit dalších 6 pozic.

Rok	2005	2006	2008	2009	2010	2011	2012/2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet míst	6	15	13	7	18	9	19	14	10	10	8	6

Tabulka 7 - Počet osob zaměstnaných městem na VPP v letech 2015 - 2018 (Zdroj: MěÚ Moravský Beroun)

O VPP byl v minulých letech velký zájem, nicméně vzhledem k situaci na místním trhu práce se často stávalo, že po vypršení dotace se lidé vraceli opět do evidence ÚP. Problematické byly rovněž časově omezené úvazky na dobu jednoho roku (do roku 2013 obvykle jen na půl roku) bez možnosti jejich prodloužení. Do dnešních dní se činnost VPP nepodařilo zcela propojit s pracovním nebo dluhovým poradenstvím, mentoringem apod. Pracovník města pověřený jejich vedením k tomu nemá obvykle kapacity ani kompetence pro systematické zvyšování kvalifikace těchto pracovníků. Věčným sporem o smyslu a poslání VPP je potom střídání pracovníků na obcích. Ty mají totiž pochopitelně zájem opakovaně využívat spíše osvědčené pracovníky, kdežto úřady práce se většinou kloní spíše k možnosti evidované uchazeče na těchto pozicích prostřídat, což jim ostatně dle vedení KoP ÚP Šternberk nařizuje zákon. V současné době se tato situace řeší pomyslným kompromisem. Pokud si vedení obce přeje na pozici VPP zachovat stejného člověka, tak na něj může od ÚP obdržet pouze poloviční částku dotace.

Někteří z pracovníků se v minulosti osvědčili a získali pracovní místa přímo na úřadě nebo jim získání pracovních zkušeností při VPP pomohla k získání stabilního zaměstnání. V době současné konjunktury je však již výběr potenciálních pracovníků velmi omezený a dle některých aktérů je pro město stále těžší nějaké vhodné zájemce vůbec najít. Za pozitivní trend je naopak možné dle některých aktérů označit, že o VPP nyní častěji projevují zájem ženy. Mimo VPP využívalo město v menší míře i další nástroj APZ, konkrétně *Společensky účelná pracovní místa* (SÚPM), díky kterým například vznikla pozice městského právníka²¹.

²¹ Nicméně dané místo již zaniklo a dotyčný člověk je zpět v evidenci ÚP.

Prostupné zaměstnávání

V rámci spolupráce s ASZ byl Moravský Beroun vybrán také jako jedno z pilotních míst pro otestování programu *Prostupné zaměstnávání* v Olomouckém kraji, který byl realizován mezi lety 2014 – 2016 na základě *Smlouvy o součinnosti mezi Úřadem práce České republiky a Agenturou pro sociální začleňování*. Do projektu zde byly partnersky zapojeny neziskové organizace Ecce Homo Šternberk, z.s. a Poradna pro občanství, občanská a lidská práva. Program se zde skládal z následujících fází práci s uchazeči:

1. **Fáze výběru a přípravy**, kdy byli ve spolupráci s NNO nebo obcemi vybráni vhodní z evidence ÚP uchazeči na základě jejich motivace a povahy problémů.
2. **Tříměsíční tréninkové zaměstnání**, které vznikala u obcí, veřejných institucí nebo NNO ve formě jednoho z nástrojů APZ – konkrétně se jednalo o tzv. Aktivizační pracovní příležitosti. Uchazeči zde měli prokázat schopnost spolupráce se zaměstnavatelem získat elementární pracovní návyky.
3. **Podporované zaměstnání u veřejného zaměstnavatele (obvykle u obcí nebo NNO)**, kdy si uchazeči prohlubovali pracovní návyky a získávali konkrétní dovednosti. Jednalo se o šesti měsíční pracovní úvazky financované z prostředků VPP. Uchazeči po dobu této práce zůstávali v kontaktu s podpůrnými neziskovými organizacemi, které jim pomáhaly překonat případné komplikace a motivovaly je k tomu, aby v zaměstnání zůstaly po celou dobu. Uchazeči byli také seznámeni s povahou práce u firmy, kam následně měli možnost postoupit na další pracovní pozici.
4. **Podporované zaměstnání u soukromého zaměstnavatele**, financované z prostředků SÚPM. Místa měla být po skončení dotace zachována v případě, že se vyplatí i následně bez dotační podpory. I v této fázi zůstávali uchazeči v kontaktu s pracovníky podpůrných služeb, kteří jim i nadále poskytovali odborné sociální poradenství a podporovali je při jednání se zaměstnavateli.

V Moravském Berouně se do programu *prostupného zaměstnávání* v roce 2015 zapojilo celkem 9 uchazečů o zaměstnání. Čtyřem z nich se podařilo postoupit až do čtvrtého stupně a získali dotované zaměstnání u firem *Pila Klesnil Moravský Beroun s.r.o.*, *Vzduchotechnika Šternberk* a *Landerman s.r.o.* Dalším dvěma potom byly prodlouženy VPP ve třetím stupni, ovšem ostatní tři uchazeči z různých důvodů vůbec nepostoupili dále. Dle dostupných informací se nakonec podařilo si dlouhodobě udržet zaměstnání u soukromého zaměstnavatele dvěma uchazečům z Moravského Berouna a z pilotovaných obcí (Hranicko, Jesenicko, Šternberk a Moravský Beroun) byly tak výsledky pilotního projektu nejméně úspěšné i přes velmi aktivní zapojení obce prostřednictvím VPP. Mezi hlavní bariéry pro větší úspěšnost programu patřily hlavně struktura pracovního trhu a nedostatek vhodných či ochotných zaměstnavatelů ke spolupráci, dále nutnost dojíždění na různé typy směn

(potřeba automobilu), ale i dlouhodobý vliv adaptace uchazečů na strategie spojené se sociálním vyloučením či demotivující vliv komunity. Vedení KoP ÚP také poukazovalo na nesystémové dotování pozic VPP přímo z prostředků projektu. Za jednoznačné pozitivum bylo naopak považováno aktivní zapojení lokálního konzultanta ASZ přímo do vyjednávání s potenciálními zaměstnavateli o konkrétních uchazečích.

Na pilotní program navázal projekt *Prostupné zaměstnávání v Olomouckém kraji* realizovaný již samostatně Úřadem práce. Podle dostupných informací se však projekt přesunul ze Šternberska, (kde byly již vyčerpány možnosti zapojení cílové skupiny) na Šumpersko a je v současné chvíli více zaměřený na jiné cílové skupiny.

Možnosti sociálního podnikání

Jednou z variant, se kterým město pracovalo pro aktivní snížení míry nezaměstnanosti, byla možnost zřízení sociálního podniku. Ve spolupráci s ASZ si město nechalo od sdružení Antropohled o.s. zpracovat analýzu *Sociální podnikání v Moravském Berouně*. V ní byly kromě rozboru trhu práce a struktury uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP popsány nejvíce ohrožené skupiny, které by mohly v sociálním podniku najít uplatnění v rámci sociálního podniku (osoby zdravotně postižené a dlouhodobě nezaměstnaní). V další fázi výzkumu byly potom ve spolupráci s místními aktéry označeny hlavní pozitiva a příležitosti obce, mezi které patří hlavně okolní příroda, množství služeb poskytovaných samotnou obcí či provedená rekonstrukce místního náměstí, nebo relativně dobrá dostupnost automobilovou dopravou. Nicméně objevili se hlavně negativní stránky života, jako například vysoká nezaměstnanost, odchod mladých a vzdělaných, vysoká míra sociálního vyloučení, nízká kupní síla obyvatel, nedostatek příležitostí pro sportovní a kulturní vyžití (především mladých), chybějící turistické atrakce a infrastruktura, nedostatek dopravní obslužnosti ve večerních hodinách nebo o víkendech a další. Zmiňovány byly také sociálně patologické jevy jako vysoká koncentrace výherních automatů nebo spotřeba nelegálních drog. Mezi potenciálními možnostmi pro rozvoj kvality života v obci byly zmiňovány například zřízení nekuřáckého prostoru/kavárny, lepší využití turistických památek (Sigmundova vila, Kostel povýšení Sv. kříže), posílení služeb pro seniory nebo vytvoření lepší turistické infrastruktury.

V další části se analýza zaměřila již na možné konkrétní parametry zamýšleného sociálního podniku, například na vhodný subjekt, právní subjektivitu, vlastnické podíly nebo charakter podnikání, včetně příkladů dobré praxe z jiných obcí. S ohledem na průzkum mezi místními aktéry či veřejností se ve zprávě objevilo několik návrhů, které mohly být jak v režii samotného města, ale i soukromých subjektů, jako například obecní taxislužba, zřízení sociálního podniku jako kavárny, vznik prádelny/čistírny (například jako servisní služba pro místní zdravotnické zařízení OLUNG), zřízení městské zaměstnavatelské agentury, nebo vznik chráněný pracovních dílen pro kompletaci a balení mikrotenových sáčků v rámci největšího místního zaměstnavatele – společnosti Granitol a.s., který by splňoval podmínky tzv. náhradního plnění (zaměstnávání OPZ, čímž by zvyšoval atraktivitu u odběratelů). Z hlediska obce se jako nejvhodnější varianta ovšem jevila transformace v tehdejší době „spící“ obchodní společnosti v 100% vlastnictví města – *Městské služby Moravský Beroun* do podoby

sociálního podniku zaměřeného na technické služby či řemeslnou činnost. Studie zpracovala také několik návrhů možností poměru nákladů a výnosů při různých variantách zaměření podniku či množství zaměstnanců. Jako potenciálně lukrativní oblast, vhodná pro obecní sociální podnikání, se jevila například transformace správy obecních lesů.

Od zamýšleného návrhu na obecní sociální podnik nakonec sešlo. Dle představitelů obce především z důvodu hospodářského oživení. V posledních několika letech se tak nutnost pro vznik sociálního podniku z pohledu veden obce nejevila jako příliš opodstatněná. Nicméně aktuální proces tzv. *stromování* v rámci revize SPSZ v květnu 2019 ukázal, že dle názoru některých aktérů zůstává v Moravském Berouně řada osob, které mají kvůli různým formám znevýhodnění či handicapů snížené šance si na volném trhu získat, a hlavně udržet pracovní místo (například v místním podniku Granitol) a vhodné chráněné pracoviště v rámci nějaké formy sociálního podniku by jim mohlo pomoci získat potřebné dovednosti a udržet se tak na pracovním trhu.

Další aktivity

Zaměstnavatelem pro cílovou skupinu osob ohrožených sociálním vyloučením je v Moravském Berouně také nezisková organizace Ecce Homo Šternberk, z.s.. Ta zaměstnává několik osob v rámci podporovaných pracovních míst v rámci NZDM Respiro, konkrétně 3 mladé dospělé a 1 osobu starší 50 let. Od 1. 1. 2019 do 31. 12. 2021 je také realizátorem projektu *Komu se nelení, tomu se zelení* s působností v části tzv. Olomoucké aglomerace (ITI). Do projektu je plánováno zapojení až 250 osob, z toho 150 s tzv. nebagatelní podporou s cílových skupin lidí mladších 25 let a starších 50 let.

Nezaměstnanost v bodech

- Moravskobersounsko patří historicky mezi regiony s vyšším podílem nezaměstnaných osob.
- Důvodů jsou hlavně nízká kvalifikace obyvatelstva, periferní poloha, špatná dopravní dostupnost, chybějící infrastruktura nebo nezáměr větších investorů.
- Problémy jsou také odchod části mladší a vzdělanější populace, slabá kupní síla místních obyvatel a pro řadu lidí i nutnost dojíždění za prací, která může být při vidině nízkého výdělku nerentabilní. Svou roli hraje i množství lidí, kteří se potýkají s exekucemi nebo riziková struktura místního trhu práce, kdy je celkově průmyslové výrobě zaměstnáno více než 40 % pracujících.
- Přesto se však v poslední době drží podíl nezaměstnaných osob na rekordně nízké úrovni kolem 4 %.
- V dubnu 2019 bylo v evidenci KoP ÚP Šternberk cca 80 uchazečů o zaměstnání. Ve většině případů se však jednalo o uchazeče v krátkodobé evidenci.
- Problémem je, že řada lidí je formálně zaměstnaných na částečné úvazky, nicméně jejich příjmy jsou tak nízké, že se stávají příjemci dávek hmotné nouze. Dle některých lokálních partnerů, se však jedná buď o zcela fiktivní smlouvy, anebo je zaměstnancům podstatná část příjmu vyplácena na ruku. Problémem jsou také benevolentní lékaři, kteří pravidelně vydávají neschopenky také dlouhodobě nezaměstnaným.
- Množství sankčně vyřazených uchazečů z evidence ÚP činilo v roce 2018 zhruba 30 osob.
- Město již od roku 2006 aktivně využívá nástroje aktivní politiky zaměstnanosti. Jedná se převážně o *veřejně prospěšné práce*. Celkový počet míst VPP, která byla od roku 2006 městem vytvořena, je 135.
- Po vypršení dotace se však lidé vracejí obvykle opět do evidence ÚP.
- Do dnešních dní se činnost VPP nepodařilo zcela propojit s pracovním nebo dluhovým poradenstvím, mentoringem apod.
- Obce mají většinou zájem opakovaně využívat spíše osvědčené pracovníky, kdežto úřady práce se většinou kloní spíše k možnosti evidované uchazeče na těchto pozicích prostřídat. V současné době se tato situace řeší pomyslným kompromisem. Pokud si vedení obce přeje na pozici VPP zachovat stejného člověka, tak na něj může od ÚP obdržet pouze poloviční částku dotace.
- Někteří z pracovníků se v minulosti uchytli a získali pracovní místa přímo na úřadě nebo jim průprava při VPP pomohla k získání stabilního zaměstnání. V současné době je však již výběr pracovníků velmi omezený pro město je stále těžší nějaké vhodné zájemce vůbec najít.
- V rámci spolupráce s ASZ byl Moravský Beroun vybrán také jako jedno z pilotních míst pro otestování programu *Prostupné* zaměstnávání v Olomouckém kraji.
- V Moravském Berouně se do něj v roce 2015 zapojilo celkem 9 uchazečů.
- Čtyřem z nich se podařilo postoupit až do čtvrtého stupně a získali dotované zaměstnání.

- Dalším dvěma potom byly prodlouženy VPP ve třetím stupni, ovšem ostatní tři uchazeči z různých důvodů vůbec nepostoupili dále. Nakonec se podařilo si dlouhodobě udržet zaměstnání dvěma uchazečům.
- V rámci pilotovaných obcí byly tak zde výsledky pilotního projektu nejméně úspěšné.
- Mezi hlavní bariéry pro větší úspěšnost programu patřily struktura pracovního trhu a nedostatek vhodných či ochotných zaměstnavatelů ke spolupráci, dále nutnost dojíždění na různé typy směn (potřeba automobilu), ale i dlouhodobý vliv adaptace uchazečů na strategie spojené se sociálním vyloučením.
- Za jednoznačné pozitivum bylo naopak považováno aktivní zapojení lokálního konzultanta přímo do vyjednávání s potenciálními zaměstnavateli o konkrétních uchazečích.
- Na pilotní program navázal projekt *Prostupné zaměstnávání v Olomouckém kraji* realizovaný již samostatně Úřadem práce.
- Ve spolupráci s ASZ si město nechalo zpracovat analýzu *Sociální podnikání v Moravském Berouně*. V ní byly kromě rozboru trhu práce a struktury uchazečů o zaměstnání stanoveny nejvíce ohrožené skupiny, které by mohly v sociálním podniku najít uplatnění a dále hlavní pozitiva a příležitosti obce, ale i negativní stránky života a sociálně patologické jevy.
- Analýza se zaměřila i na možné parametry zamýšleného sociálního podniku. Ve zprávě se objevilo několik návrhů, jako například obecní taxislužba, zřízení sociálního podniku jako kavárny, vznik prádelny/čistírny jako servisní služba pro místní zdravotnické zařízení zřízení městské zaměstnavatelské agentury, nebo vznik chráněný pracovních dílen pro kompletaci a balení mikrotenových sáčků v rámci společnosti Granitol a.s.,
- Z hlediska obce se jako nejvhodnější varianta jevila transformace obchodní společnosti v 100% vlastnictví města – *Městské služby Moravský Beroun* do podoby sociálního podniku zaměřeného na technické služby či řemeslnou činnost.
- Od zamýšleného návrhu na obecní sociální podnik nakonec sešlo. Dle představitelů obce především z důvodu hospodářského oživení.
- Proces v rámci revize SPSZ ukázal, že dle názoru řady aktérů zůstává v Moravském Berouně řada osob, které mají snížené šance si na volném trhu získat, a hlavně udržet pracovní místo a vhodné chráněné pracoviště v rámci nějaké formy sociálního podniku by jim mohlo pomoci získat potřebné dovednosti.

Bezpečnost

Téma bezpečnosti bylo jednou z klíčových priorit, se kterými město vstupovalo do spolupráce s ASZ. Jako problematické bylo vnímáno hlavně konfliktní soužití mezi romskou menšinou a majoritou, veřejný pořádek, drogová problematika nebo skutečná či domnělá kriminalita sociálně vyloučených obyvatel města. Problémy v soužití se týkaly především veřejných prostranství v okolí náměstí, kde se hlavně v letních měsících zdržovalo značné množství osob, z velké části mladších Romů. Občané si stěžovali hlavně na hluk, nepořádek, konzumaci alkoholu a drog, děti, koupající se v kašně apod. Místa však bylo poukazováno i na to, že přímo v centru města dochází k prodeji drog, krádežím, výhrůžkám nebo fyzickému napadání. Kromě náměstí, byla jako riziková místa uváděna například historický park na Křížovém vrchu, okolí vyloučené lokality Ostrov a další. V minulých letech bylo patrné i znepokojení občanů v souvislosti s migrací obyvatel do soukromých bytových, nebo rodinných domů, nebo obecně to, že někteří nezaměstnaní obyvatelé lokality trávili část volného času na veřejných prostranstvích (což potom část místních občanů nesla nebo stále nese se značnou nelibostí).

Město se v reakci rozhodlo zřídit městskou policii a instalovat kamerový systém. Další preventivní opatření byla potom realizována ve spolupráci s ASZ. Konkrétně šlo o zřízení pozic *Asistentů prevence kriminality* nebo (ve vybraných bytových domech města) také tzv. *Domovníků-Preventistů*, případně komplexních nástrojů sociální či komunitní práce. V rámci důrazu na preventivní aktivity byly také ve spolupráci s Univerzitou Palackého realizovány výzkumy, zaměřené na vnímání bezpečnostních rizik a analýzu drogové scény ve městě. V roce 2013 byla městem zřízena funkce manažera prevence kriminality.

Pocit bezpečí občanů města

Kromě *Situační analýzy města Moravský Beroun* a dalších výzkumů, které analyzovaly příčiny bezpečnostních rizik v souvislosti se sociálními problémy, se na problematiku vnímání bezpečnosti veřejností zaměřil *Výzkum pocitu bezpečí občanů města Moravský Beroun*, realizovaný v roce 2014 Univerzitou Palackého v Olomouci²². Do té doby se v Moravském Berouně o obavách veřejnosti z kriminality, především v souvislosti s místní romskou populací často hovořilo, ale tato tvrzení nebyla podložena žádnými relevantními daty. Uvedený výzkum, založený na dotazníkovém šetření (vzorek činil 300 respondentů) a několika ohniskových skupinách, pomocí tvrdých dat tyto představy o výrazném pocitu ohrožení obyvatel do jisté míry vyvrátil, neboť se v něm například konstatuje, že: **„68 % oslovených Berouňanů považuje město za více, či stejně bezpečné jako jiná, srovnatelně velká města. Pouhých 6 % obyvatel se domnívá, že je Moravský Beroun výrazně nebezpečnější, než jiná malá města. Bezpečnost zde průměrně hodnotí (podobně, jako ve**

---

²² Citace z tohoto výzkumu uvádíme v původním znění v přítomném čase, a to přestože je zpráva již skoro 6 let stará.

škole) známkou 2,4.²³ Nebo: 70 % dotázaných respondentů se ve městě necítí ohroženě nikdy, nebo se cítí ohroženě pouze ve výjimečných případech. 16 % naopak uvedlo, že se cítí ohroženě denně, nebo několikrát do týdne.²⁴ Z hlediska hodnocení příčin bezpečnostních rizik ze strany respondentů, se však předpoklady spíše potvrdily, i když se zároveň ukázalo, že výraznou roli hrají dlouhodobě sdílené představy, kolektivní zkušenost či dokonce předsudky: „35 % respondentů není schopno identifikovat zdroje svých obav o bezpečnost, přesto je nadpoloviční většina respondentů spojuje s berounskými Romy. Devíti procentům obyvatel vadí rušení veřejného pořádku, hluk a nevhodné chování, dalším častým zdrojem obav jsou krádeže a fyzická napadení (7 % respondentů) (...) Celých 66 % respondentů přitom žádnou osobní špatnou zkušenost s nebezpečnou situací nemá (...) Nejčastějšími personifikovanými původci obav jsou opilci (uvedlo 39 % respondentů), Romové (38 % respondentů), osoby pod vlivem drog (29 % respondentů).²⁵

Z hlediska efektivity realizovaných preventivních opatření byla většina z nich hodnocena oslovenými občany velmi kladně: „49 % respondentů uvedlo, že zřízení Městské policie je bezpečností prospěšné (udělilo pomyslně jejich práci známku jedna či dvě). 14 % se naopak domnívá, že jsou ve městě zbyteční. Celých 70 % respondentů se pak vyjádřilo pozitivně o přítomnosti kamerového systému ve veřejném prostranství²⁶ (...) Dalším opatřením je projekt Asistent prevence kriminality. Zde jsme se setkali s velmi nízkým procentem respondentů (8 %), kteří nebyli informováni o této nové funkci, což přičítáme úspěšné propagaci tohoto opatření a zejména častému pohybu asistentů v centru města (...) Kladné přijetí tohoto opatření vyjadřuje více než polovina respondentů (53 %), která opatření označila za velmi či spíše přínosné.²⁷ Kladné hodnocení realizovaných preventivních opatření bylo o to nápadnější, že v době jeho realizace výzkumu uplynulo od jejich zavedení jen něco málo přes rok, u APK dokonce jen několik málo měsíců.

Co týče míst nebo oblastí ve městě, která jsou považována za riziková, tak „Za nejnebezpečnější lokality obyvatelé považují především Náměstí 9. Května (26 % respondentů), Křížový vrch (10 %

---

²³ Výzkum pocitu bezpečí občanů města Moravský Beroun [online]. 2014 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UPOL v Olomouci/Laboratoř sociálně vědních výzkumů. S. 5.

²⁴ Výzkum pocitu bezpečí občanů města Moravský Beroun [online]. 2014 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UPOL v Olomouci/Laboratoř sociálně vědních výzkumů. S. 6

²⁵ Výzkum pocitu bezpečí občanů města Moravský Beroun [online]. 2014 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UPOL v Olomouci/Laboratoř sociálně vědních výzkumů. S. 6

²⁶ Výzkum pocitu bezpečí občanů města Moravský Beroun [online]. 2014 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UPOL v Olomouci/Laboratoř sociálně vědních výzkumů. S. 6

²⁷ Výzkum pocitu bezpečí občanů města Moravský Beroun [online]. 2014 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UPOL v Olomouci/Laboratoř sociálně vědních výzkumů. S. 35

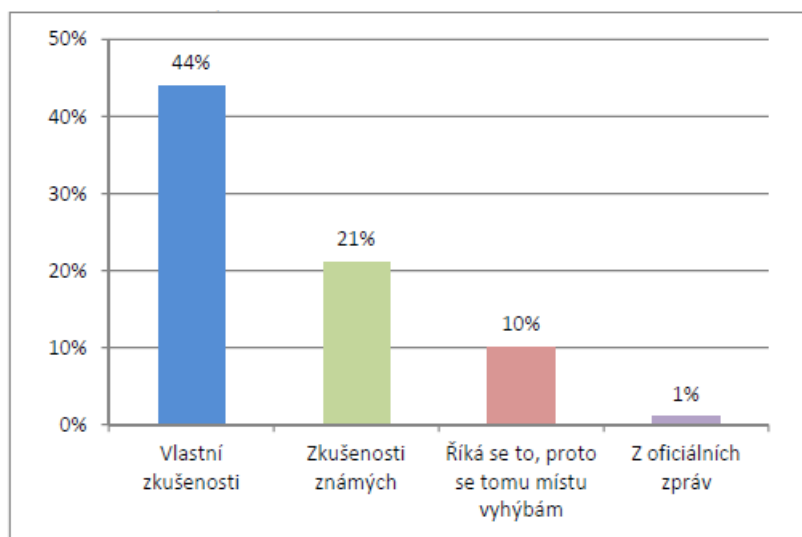
respondentů) a Ostrov (8 % respondentů).²⁸ Náměstí 9. Května je jako rizikové vnímáno hlavně v souvislosti s častým výskytem příslušníků romské menšiny a jejich odlišným způsobem chování, což je ostatně stejný případ jako u lokality Ostrov. Náměstí je však jako rizikové vnímáno i kvůli výskytu drog nebo osob pod vlivem drog či alkoholu, což jej zase spojuje s Křížovým vrchem, který je jako rizikový vnímán právě kvůli údajně časté konzumaci drog a alkoholu zapříčiněné hlavně svou odlehlostí. Mezi dalšími rizikově vnímanými místy se ve výzkumu objevili například ulice v okolí náměstí, hospody, dětská hřiště nebo obecně Romy obývané oblasti. **Zajímavé je, že tři procenta respondentů považovala za nebezpečné úplně celé město.**

Pokud by byl takovýto výzkum realizovaný dnes, výsledky by byly kvůli odlišné situaci ve městě nejspíš jiné. Na Náměstí 9. května, ale i v ostatních lokalitách se dnes dlouhodobě pohybují hlídky městské policie či, prostory v centru i na Křížovém vrchu jsou monitorovány kamerovým systémem a lokalita Ostrov byla zakonzervována a už v ní nikdo nebydlí. Na druhou stranu může veřejnost dle některých aktérů ve svých názorech projevovat jistou setrvačnost kdy: „Historicky je tady daná špatná zkušenost s Romy, která sice už dnes tolik neplatí, ale pořád je to v hlavách těch lidí. Cokoliv pak vypadá, že se dělá pro ty místní Romy, tak považováno za špatné.“ Otázkou také zůstává, nakolik pružně veřejnost přizpůsobuje své názory oficiálně dostupným faktům, nebo si je vytváří na základě jiných zdrojů informací, když dle výzkumu z roku 2014 (viz citace a graf): „Z výsledků vyplývá, že 44 % dotazovaných vystavělo své názory na základě osobních zkušeností. Ovšem 31 % respondentů zakládá své názory na informacích zprostředkovaných třetí osobou nebo na fámách a zvěstech vztahujících se k daným lokalitám. Relevantnost těchto informací je ovšem otázkou. Tato skutečnost podporuje naši interpretaci toho, proč obyvatelé města stále považují za rizikové lokality např. Křížový vrch či oblast Ostrov. Pouze zanedbatelný počet respondentů při tvorbě svých názorů vychází z oficiálních zpráv pojednávajících o situaci v daných lokalitách.“²⁹

---

²⁸ Výzkum pocitu bezpečí občanů města Moravský Beroun [online]. 2014 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UPOL v Olomouci/Laboratoř sociálně vědních výzkumů. S. 6

²⁹ Výzkum pocitu bezpečí občanů města Moravský Beroun [online]. 2014 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UPOL v Olomouci/Laboratoř sociálně vědních výzkumů. S. 29

Graf 11 – Zdroj důvodů obav o vlastní bezpečnost (Zdroj: Výzkum pocitu bezpečí 2014³⁰)

Rizikové lokality z hlediska koncentrace vybraných druhů TČ a jejich srovnání s výzkumem pocitu bezpečí

Při porovnání zmíněných lokalit, považovaný za rizikové (tzv. hotspoty strachu) s prostorovou koncentrací trestné a přestupkové činnosti mohly být obavy spojené s Náměstím 9. Května či Křížovým vrchem v určitém období skutečně oprávněné, protože zde docházelo k vyšší koncentraci těchto činů (ovšem také na dalších místech jako např. autobusové nádraží, Masarykova ulice nebo parkoviště u Firmy *Ondrášovka*). Od roku 2015 však tyto typy trestné činnosti z náměstí částečně mizí. Vyšší koncentrace násilných trestných činů z náměstí se stěhuje do přilehlých ulic či okolí náměstí, na další místa (Masarykova ul., sídliště, okolí autobusového nádraží) případně do odlehlejších částí města. Zvýšený výskyt krádeží prostých se z náměstí rovněž částečně vytrácí a přesunul do některých prodejen nebo na další místa ve městě. Co se týče nápadu evidované trestné a přestupkové činnosti z oblasti tzv. toxikománie, tak ta se ve sledovaném období let 2013–2017 ani na náměstí ani na Křížovém vrchu v podstatě nevyskytovala a koncentrovala se na vybraných místech na Opavské či Masarykově ulici nebo opět, na různých, většinou odlehlých místech mimo centrum. **Nicméně je potřeba upřesnit, že koncentrací TČ v případě Moravského Berouna rozumíme maximálně několik jednotek těchto skutků, které se během jediného roku odehrály přibližně na stejném místě.** Výše uvedené interpretace vycházejí z dat o prostorovém rozmístění a koncentraci vybraných druhů trestné činnosti na území města Moravského Berouna v letech 2013–2017, poskytnutých PČR.

³⁰ Výzkum pocitu bezpečí občanů města Moravský Beroun [online]. 2014 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-osoblaha>. Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UPOL v Olomouci/Laboratoř sociálně vědních výzkumů.

Statistiky nápadu trestné činnosti

Pokud se na koncentraci nápadu trestné nebo přestupkové podíváme optikou číselných statistik (viz tabulka 5), potom je zřejmé, že **v Moravském Berouně došlo mezi lety 2013 až 2018 ke značnému poklesu počtu evidovaných trestných činů, a to o více než téměř 80 %**. Do roku 2013 nápad TČ naopak průběžně narůstal. Je však potřeba podotknout, že uvedená čísla se vztahují k nápadu TČ na území s působností místního Obvodního oddělení PČR (od roku 2017 pouze policejní služebny), kam kromě Moravského Berouna a jeho místních částí spadají také obce Domašov nad Bystřicí, Heroltovice, Horní Loděnice, Hraniční Petrovice, Jívová, Město Libavá, Norberčany, Nová Véska, Nové Dvorce, Rudoltovice a, Čabová.

Rok	Celkem TČ	Násilná TČ	Mravnostní TČ	Majetková TČ
2011	123	4	0	58
2012	127	9	1	74
2013	141	10	0	78
2014	103	3	1	43
2015	108	10	2	34
2016	86	2	1	22
2017	79	4	1	19
2018	28	1	nezjištěno	9

Tabulka 8 - Vývoj nápadu TČ na území v působnosti OOP PČR Moravský Beroun (Zdroj: PČR, MP Moravský Beroun)

Graf 12 - Vývoj nápadu TČ na území v působnosti OOP PČR Moravský Beroun (Zdroj: PČR, MP Moravský Beroun)

Ze spáchání trestných činů bylo například v roce 2018 podezřelých 18 osob (2 ženy a 16 mužů), u 10 skutků byli pachatelé neznámí. Ve stejném roce se ani obětí ani pachatelem (odhaleným) nestala žádná nezletilá osoba.

O celkové objasněnosti trestných činů, které se odehrály v Moravském Berouně, bohužel údaje k dispozici nemáme. V rámci působnosti bývalého OOP PČR Moravský Beroun (které zahrnuje i Moravský Beroun s nadpoloviční většinou obyvatel v rámci daného OOP) se objasněnost mezi lety 2013–2017 pohybovala v rozmezí 55–74 %³¹.

Statistiky nápadu přestupků

Kromě trestné činnosti je pochopitelně důležitým indikátorem bezpečnosti také vývoj počtu přestupků a charakteristické rozložení jejich vybraných druhů v prostoru města. Mimo PČR odhaluje a eviduje přestupkovou činnost především městská policie Moravský Beroun. Přestupky jsou buď vypořádány na místě blokovou pokutou, nebo jsou dále předány k řešení příslušnému správnímu orgánu (odbory MěU, komise). Část přestupků je řešena také domluvou, nebo od 1. 7. 2017 tzv. napomenutím. Přechiny závažnějšího charakteru jsou předávány PČR. Celkový počet evidovaných přestupků se obvykle skládá minimálně ze 2/3 z přestupků dopravních, což je ale pro tuto kapitolu bezpředmětné a dále v textu se budeme věnovat pouze výskytu vybraných druhů přestupků, konkrétně:

- Přestupků proti veřejnému pořádku, dle § 5 z. č. 251/2016 Sb.
- Přestupků proti obecně závazným vyhláškám a nařízením, dle § 4 z. č. 251/2016 Sb.
- Přestupků proti majetku, dle § 8 z. č. 251/2016 Sb.
- Přestupků proti občanskému soužití, dle § 7 z. č. 251/2016 Sb.

³¹ Zdroj: mapakriminality – OO PČR Moravský Beroun (2013 – 2017)

V následující tabulce a grafu pracujeme se součtem přestupků evidovaných PCŘ, městskou policií a Komisí pro projednávání přestupků mezi lety 2011–2017.

přestupky za 2013	MPMB	PČR	KPPP	celkem
přestupky proti majetku	1	40	13	54
přestupky proti občanskému soužití	1	28	35	64
přestupky proti veřejnému pořádku	57	9	10	76
přestupky ostatní	55	37	3	95
součet přestupků	114	114	61	289

přestupky za rok 2014	MPMB	PČR	KPPP	celkem
přestupky proti majetku	6	17	14	37
přestupky proti občanskému soužití	5	16	16	37
přestupky proti veřejnému pořádku	57	18	27	102
přestupky ostatní	55	46	7	108
součet přestupků	123	97	64	284

přestupky za rok 2015	MPMB	PČR	KPPP	celkem
přestupky proti majetku	1	24	12	37
přestupky proti občanskému soužití	2	3	22	27
přestupky proti veřejnému pořádku	46	4	13	63
přestupky ostatní	37	56	17	110
součet přestupků	86	87	64	237

přestupky za rok 2016	MPMB	PČR	KPPP	celkem
přestupky proti majetku	1	31	7	39
přestupky proti občanskému soužití	3	0	19	22
přestupky proti veřejnému pořádku	30	53	10	93
přestupky ostatní	38	0	13	51
součet přestupků	72	84	49	205

přestupky za rok 2017	MPMB	PČR	KPPP	celkem
přestupky proti majetku	2	21	3	26
přestupky proti občanskému soužití	0	0	18	18
přestupky proti veřejnému pořádku	3	35	2	40
přestupky ostatní	18	1	10	29
součet přestupků	23	57	33	113

přestupky za rok 2018	MPMB	PČR	KPPP	celkem
přestupky proti majetku	1	17	9	26

přestupky proti občanskému soužití	0	24 ³²	29	nezjištěno
přestupky proti veřejnému pořádku	1	X	11	nezjištěno
Přestupky ostatní	11	0	16	27
součet přestupků	13	50	65	128

Tabulka 9 - Vývoj počtu přestupků na území města Moravský Beroun (Zdroj: Městská policie Moravský Beroun, MěÚ Moravský Beroun, PČR)

Údaje z uvedené tabulky jednoznačně ukazují, že **ve sledovaném období došlo k výraznému poklesu počtu evidovaných přestupků, mezi lety 2013 - 2018 o téměř 56 %**. Na snížení počtu evidovaných přestupků mělo vliv mnoho faktorů, například rostoucí personální zabezpečení a tím pádem i rozsah činnosti městské policie, (včetně dlouhodobého nasazení asistentů prevence kriminality), efektivita kamerového systému, nebo další specifické okolnosti a opatření, jako například změna tzv. přestupkového zákona a s tím spojený způsob evidence od 1. 7. 2017 (nově zákon 251/2016 Sb., respektive 65/2017, dříve zákon 200/1990 Sb.). Stejně jako u trestné činnosti jsou i u počtu přestupků důležité nadregionální faktory.

Příčiny protiprávního jednání i jeho poklesu

Dokumenty zaměřené na popis bezpečnostní situace a prevenci kriminality (*především Koncepce prevence kriminality města Moravský Beroun na léta 2014–2016* nebo *Bezpečnostní analýza na rok 2017*) ve městě popisují okolnosti TČ nebo PČ v Moravském Berouně následujícím způsobem: „...skladba nápadu trestné činnosti (se) nijak významně neliší od jiných částí republiky. Klesá podíl krádeží (...) Pokud ke krádežím v oblasti Moravského Berouna dochází, tak se jedná zejména o krádeže nafty z odstavených nákladních vozidel, autobusů a pracovních strojů, druhotných surovin a drobné moderní elektroniky, tedy lehce zpeněžitelných a na trhu poptávaných komodit. Problémem jsou v Moravském Berouně již historicky krádeže z garáží. Objekty garáží jsou umístěny po celém městě, často na nepřehledných a neosvětlených místech, kde zloději mohou působit bez rizika vyrušení. Byla zaznamenána též vloupání do domů nebo bytů, chat, prodejen a jiných objektů. Množí se i počet vloupání do motorových vozidel, předmětem zájmu pachatele jsou věci odložené ve vozidlech, kola vozidel a zejména pohonné hmoty. Obecně lze konstatovat, že se změnou legislativy došlo ke snížení počtu krádeží železa a barevných kovů.“³³ Jako jeden z možných kriminogenních faktorů je pak zmíněna i migrace mezi SVL: „Rozvoj kriminality je v naší oblasti výrazně ovlivněn umístěním města, které se nachází na okraji Olomouckého kraje a sousedí tak s vyloučenými lokalitami kraje Moravskoslezského. Díky takovému socioekonomickému rozložení obyvatel, zde dochází k pohybu kriminálně závadových osob mezi těmito lokalitami.“³⁴

Příčiny bezpečnostních problémů i jejich možné řešení jsou komplexní a mimo bezprostřední motivaci k páčání protiprávního jednání, souvisí i s dalšími socioekonomickými faktory, kupříkladu s

³² Policie ČR dodala souhrnný počet přestupků proti občanskému soužití i proti veřejnému pořádku.

³³ *Bezpečnostní analýza za rok 2017*. Město Moravský Beroun (interní dokument), 2017 [cit. 2019-03-28]. S. 2 a 3.

³⁴ *Bezpečnostní analýza za rok 2017*. Město Moravský Beroun (interní dokument), 2017 [cit. 2019-03-28]. S. 2

možnostmi trávení volného času (mládeže), vysokou nezaměstnaností nebo dluhy. To ostatně konstatuje i uvedená koncepce prevence kriminality: „Zdejší region, vyznačující se nízkou zaměstnaností spolu s pokračující hospodářskou recesí, je však příznivým podhoubím pro nárůst majetkové kriminality. Příčinou je ovšem nejen prohlubující se chudoba u sociálně vyloučených osob z Romského etnika, ale dotýká se i stále většího počtu lidí z majoritní části.“³⁵ Jak dále konstatuje tentýž dokument, existuje jasná souvislost mezi chudobou a pácháním určitých druhů trestné nebo přestupkové činnosti. „...**je nutné podotknout, že v posledních letech přibývá krádeží z nouze, totiž situací, kdy pachatelé použili krádeže jako poslední možnost pro naplnění svých základních potřeb.**“³⁶

Na průběžně klesajícím počtu trestných činů a celkově také indexu kriminality se podílí řada faktorů. V první řadě je možné zmínit městem a městskou policií realizovaná preventivní opatření, například dlouhodobě fungující přítomnost tzv. Asistentů prevence kriminality na exponovaných místech v centru města, nebo fungování *kamerového systému*. Svůj vliv ale mohou mít také preventivní opatření dalších organizací, například volnočasové aktivity pro rizikovou mládež (Ecce Homo Šternberk, z.s.), dále terénní sociální práce nebo komunitní práce.

Pro průběžný pokles indexu kriminality jsou však zásadní také příčiny nadregionálního významu, například dlouhotrvající a na Moravský Beroun bezprecedentně nízká nezaměstnanost a zlepšující se socio-ekonomická situace obyvatel (což má nepochybně vliv na nižší výskyt majetkové trestné činnosti). Jiným vlivným faktorem je například přesouvání části protiprávního jednání na internet, kde se obtížněji zjišťuje a prokazuje, či obecně nízká důvěra občanů v možnosti vypátrání pachatele, například při hlášení krádeže nebo i závažnějších přečinů (a tím pádem růst tzv. latentní kriminality).

K výše uvedenému popisu situace je možné doplnit, že v letošním roce se ve výkonu trestu nacházelo celkem 13 občanů Moravského Berouna, což představuje celkem 0,44 % obyvatel³⁷. Celostátní průměr je přitom v současné době o něco nižší – cca 0,2 %³⁸

Popis drogové scény

Komplexnímu popisu drogové problematiky se v roce 2014 podrobně věnoval výzkum Univerzity Palackého *Analýza drogové scény v obci Moravský Beroun*. Ten byl realizován na základě poptávky města, která vycházela z latentního předpokladu veřejnosti o rozšířené distribuci a spotřebě nelegálních drog na území obce. **Výzkum ale překvapivě poukázal hlavně na snadnou dostupnost a společenskou toleranci alkoholu a tabáku, se kterými měla zkušenost značná část respondentů již na základní škole.** Z nelegálních drog byly potom, opět kvůli snadné

---

³⁵ *Koncepce prevence kriminality města Moravský Beroun na období 2014 a 2015* [online]. Město Moravský Beroun, 2014 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: http://www.morberoun.cz/assets/File.ashx?id_org=9908&id_dokumenty=281921. S. 6.

³⁶ *Koncepce prevence kriminality města Moravský Beroun na období 2014 a 2015* [online]. Město Moravský Beroun, 2014 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: http://www.morberoun.cz/assets/File.ashx?id_org=9908&id_dokumenty=281921. S. 6.

³⁷ Mapa vězňů. *Irozhlaz.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-06-04]. Dostupné z: https://www.irozhlaz.cz/zpravy-domov/mapa-veznu_1903280600_pek?latlng=49.74175170000001|15.335075800000027|7

³⁸ Zdroj: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/rychla-fakta/> + https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_lide

dostupnosti nejvíce rozšířeny hlavně marihuana a lysohlávky. S odstupem potom pervitin a extáze, což se však už tolik netýkalo školní mládeže. Podle výsledků výzkumu se míra spotřeby mezi Romy a příslušníky majority příliš neliší. V roce 2014 část romských respondentů dokonce jako větší problém uvnitř komunity označovala gamblerství (od roku 2014 však došlo k systémovému omezení výherních automatů a zároveň se z ekonomických důvodů zavřely některé provozovny).

Za rizikové faktory vedoucí k potenciální konzumaci ať už legálních či nelegálních drog mládeže, byly ve výzkumu označeny především způsob trávení volného času, pravidla chování v partě mladých, ale i celková společenská benevolence k alkoholu, tabáku, nebo například i ke spotřebě marihuany. V době výzkumu se také hovořilo o nedostatku příležitostí pro kvalitní sportovní vyžití, absenci sportovní haly nebo plaveckého stadionu. Tento problém již do jisté míry odpadl, neboť ve městě vznikla v roce 2017 nová sportovní hala, tzv. Medvěd aréna. Je ovšem, otázkou nakolik je zde sportovní vyžití dostupné i pro sociálně slabší mládež, pro kterou mohou být finance i symbolické/psychologické bariéry pro zapojení do aktivit, kterých se účastní mládež z majority, nebo obecně z lépe zabezpečených rodin.

V souvislosti s rizikovou spotřebou tvrdých drog výzkum popisuje propojení jejich konzumentů a distributorů: *„Na (...) vrcholu stojí skupina „majitelů“ drog, kteří do prodeje zapojují mladší zprostředkovatele. Ti drogy prodávají samotným uživatelům a peníze získané z prodeje drog pak vracejí svým „nadrženým“³⁹“*. Výzkum se také retrospektivně věnoval situaci zhruba v roce 2012, kdy k: *„vysokému rozšíření drog v Moravském Berouně v období více než před dvěma lety zřejmě významně přispíval fakt, že se distributory v úzkých okruzích přátel mladistvých často stávali sami členové těchto skupin. Trendem, který trvá do dnešních dní, se stalo následování příkladu starších přátel, kteří už do drogového průmyslu byli různými způsoby zapojeni. Pro dívky se pak spojníkem často stávalo partnerství s drogově zkušenějšími chlapci, kteří se orientovali ve způsobu opatřování zboží, a dívkám tak drogy byli schopni zajistit pohodlnější cestou⁴⁰“* Podle zjištění výzkumu se však později situace zklidnila, někteří hlavní distributoři drog se odstěhovali nebo skončili ve vězení. Dříve také byla běžná konzumace a distribuce drog na náměstí nebo Křížovém vrchu, což už však vzhledem k zavedeným preventivním opatřením již není tak snadné. K samotné výrobě drog v Moravském Berouně nejspíše nedochází a pravděpodobně se přiváží z Olomouce, Ostravy, Opavy nebo dalších míst. Nicméně z výsledků výzkumu vyplynulo, že celková situace není natolik závažná, jako byl původní předpoklad města i veřejnosti. Ovšem vzhledem k tomu, že výzkum je dnes již téměř 5 let starý, situace se mohla do určité míry změnit a jeho využití má tak určité limity.

V souvislosti s drogovou problematikou je potřeba zmínit stále nedostatečné kapacity prevence a nízkou dostupnost služeb v této oblasti. Následující informace vycházejí z dotazníku, které v roce

---

³⁹ *Analýza drogové scény v obci Moravský Beroun* [online]. 2014 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UPOL v Olomouci/Laboratoř sociálně vědních výzkumů. S. 21

⁴⁰ *Analýza drogové scény v obci Moravský Beroun* [online]. 2014 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UPOL v Olomouci/Laboratoř sociálně vědních výzkumů. S. 22 a 23

2018 město zpracovalo pro ASZ: „V ZŠ Moravský Beroun probíhá primární prevence podle Minimálního preventivního programu a dle potřeby. Na škole působí metodik prevence. Škola úzce spolupracuje s Pedagogicko - psychologickou poradnou v Olomouci, se sociálním odborem Městského úřadu v Mor. Berouně, s Policií ČR v Moravském Berouně, se kterou společně organizuje tematické besedy k otázkám prevence kriminality. Činnost v rámci prevence sociálně patologických jevů zabezpečuje školní metodik prevence. V otázce problematiky užívání drog, zejména primární prevence, spolupracuje Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Respiro s organizací Podané ruce (pobočka Šternberk). Do budoucna je plánovaná další spolupráce (např. přítomnost pracovníka organizace Podané ruce 1 x týdně v Mor. Berouně). NZDM organizuje na téma prevence užívání návykových látek také besedy pro děti a setkání s asistenty prevence kriminality a dalšími pracovníky městské policie. Sociální práci zde poskytují organizace Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, Ecce Homo a Help-in, dále terénní sociální práci poskytuje také město v samostatné působnosti, žádná z těchto služeb však nemá adiktologickou specializaci.“⁴¹ K tomu je potřeba doplnit, že terénní pracovníci společnosti Podané ruce zajíždějí do Berouna pouze sporadicky a dle řady aktérů zcela chybí také možnosti práce se závislými na alkoholu.

Preventivní opatření

V reakci na bezpečnostní problémy rozhodlo vedení města v polovině roku 2013 o zřízení městské policie v počtu 2 strážníků. Z nich je jeden pověřený velením a mentoringem APK a druhý, kromě výkonu služby v terénu zastává také funkci manažera prevence kriminality. Zpočátku byla po dohodě s vedením města u MP „zvolena taktika směřovaná k upozorňování občanů na jejich protiprávní jednání.“⁴² Kvůli tomu, že se však tento postup příliš neosvědčil, byl roku 2014 zvolen razantnější postup způsobu řešení přestupků.

Od poloviny roku 2014 byla v rámci městské policie zřízena také pozice asistentů prevence kriminality. Na ní se od roku 2014 vystřídalo celkem 12 lidí, z toho 10 bylo z romských respondentů zaměstnáno v rámci projektu města a 2 na dotaci VPP z ÚP. Fluktuace byla způsobena mimo jiné i tím, že si část APK našli jinou, lépe placenou práci. Někteří z nich i díky vlivu dovedností, které si osvojili v rámci výkonu služby APK. Část z nich se naopak na této pozici neosvědčila a museli z různých důvodů skončit, například protože nezvládli své vlastní sociální či ekonomické problémy kombinovat s dobrým výkonem práce. Od roku 2017 se počet asistentů ustálil na počtu 4.

Asistenti se stali respektovanou součástí bezpečnostních složek a to navzdory tomu, že jim výkon funkce nepřiděluje žádné jiné pravomoci než občanské. Výkon této práce je sociálně a psychicky velmi náročný, protože asistenti nemají k dispozici pravomoci ani donucovací prostředky, často se v terénu setkávají se svými známými či rodinnými příslušníky, kteří se obtížně srovnávají s jejich novou sociální rolí a někteří příslušníci majority mají zase problém asistenty respektovat, protože jsou

---

⁴¹ Závislosti v SVL – Mapování Moravský Beroun. Interní materiál ASZ. 2018.

⁴² Osobní zpověď respondenta 2. Vlastní terénní záznamy

Romové⁴³. Respekt si tak APK získali hlavně svým trpělivým a asertivním přístupem, určitou autoritu jim dávají také stejnokroje připomínající uniformu městské policie, se kterou se ostatně jejich práce bezprostředně doplňuje. „Řekla bych, že pokud jde o asistenty, tam to funguje. Asistenti jsou takoví ze života... normální obyčejní lidi. Ví, že i tohle i tohle se může stát. Víc to řeší takovýma, no... lidskýma metodama.“⁴⁴

Jako jeden z pozitivních dopadů práce místních APK je možné považovat i to, že se jejich zkušenostmi nechali inspirovat v nedalekém Vítkově a Budišově nad Budišovkou a zřídili zde rovněž pozice Asistentů prevence kriminality.

Výkon této funkce pochopitelně nezvládli všichni, kteří na toto místo byli vybráni. I kvalitnější uchazeči podstupují komunikační výcvik zaměřený na asertivitu a řešení problémů, proces přípravy a mentoringu. Na některé z nich mělo zkušenost s prací u APK hlubší dopady a našli si díky ní později jinou a lépe placenou práci, jeden z nich dokonce začal podnikat. Z hlediska zaměstnavatele jsou výplaty nejslabším článkem, protože již řada kvalitních asistentů (zvláště v dnešní době konjunktury) odešla za jinými příležitostmi.

Dle OOP PČR Šternberk funguje pilotní program, v rámci kterého jsou celkem 2 policisté přiřazeni do funkce tzv. *policejního specialisty v oblasti policejní práce ve vztahu k minoritní skupině Romů v sociálně vyloučených lokalitách*, přičemž jeden z těchto policistů je vyčleněn také pro Moravský Beroun.

Obecní vyhlášky

Problematika veřejného pořádku je v Moravském Berouně regulována několika obecně závaznými vyhláškami. Jedná se například o

- *Obecně závaznou vyhlášku č. 1/2013 o udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, o ochraně životního prostředí, veřejné zeleně a o užívání zařízení sloužících potřebám veřejnosti ve městě Moravský Beroun*⁴⁵.
- *Obecně závaznou vyhlášku č. 1/2016 o zákazu konzumace alkoholických nápojů na některých veřejných prostranstvích*⁴⁶
- *Obecně závaznou vyhlášku č. 2/2018 k zabezpečení veřejného pořádku*⁴⁷

---

⁴³ I přesto, že APK jsou hodnoceni jako jedno z nejlepších opatření zaměřené na bezpečnost a sociální začleňování, objevují také kritické hlasy, které poukazují na to, že někteří asistenti obtížně zvládají kombinovat svou preventivně-represivní roli s komplikovanými mezilidskými vztahy v rámci místní komunity. Dle některých aktérů tak ne vždy vstup asistentů do nějaké problematické či konfliktní situace končí jejím zdárným vyřešením. Tyto názory však byly v rámci oslovených aktérů výrazně menšinové.

⁴⁴ Osobní sdělení respondenta 3. Vlastní terénní záznamy.

⁴⁵ Moravský Beroun Oficiální stránky města: Předpisy města. *Morberoun.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-06-04]. Dostupné z: http://www.morberoun.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_ktg=12318&n=predpisy-mesta

⁴⁶ Moravský Beroun Oficiální stránky města: Předpisy města. *Morberoun.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-06-04]. Dostupné z: http://www.morberoun.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_ktg=12318&n=predpisy-mesta

Dohlížením nad dodržováním těchto vyhlášek je pověřena především městská policie nebo APK. Oblastí, která zatím městem regulována není, a je přitom spojena se sociálně patologickým jednáním, je regulace hazardu a výherních automatů. K poklesu počtu výherních automobilů paradoxně přispěla spíše celostátní legislativa, menší provozovny si obvykle nemohou dovolit splnění zákonných podmínek, a navíc ve městě poklesl celkový pokles počtu hospod restaurací. Příjmy městského rozpočtu z výherních automatů klesaly průběžně již od roku 2015, avšak na přelomu let 2017–2018 skončila platnost většiny dosavadních povolení vydaných ještě podle původního zákona o loteriích. V současné době se nachází na území města celkem 17, všechny v podniku „Žumpá“, provozovaném společností 3E Projekt, a.s.

Legislativní regulace je od roku 2018 poměrně striktní, hráč nemůže nyní prohrát denně více, než je stanoveno specifickým výpočtem uvedeným v zákoně 186/2016 Sb., o hazardních hrách. Dále musí být zaregistrován přes občanský průkaz a musí si stanovit vlastní tzv. sebeomezující opatření (například maximální výše sázek, čisté prohry, počet přihlášení atd.). Provozovatelé museli investovat do technického a kontrolního vybavení a nesmí provozovat méně než 15 přístrojů. Komplikovanější je také samotný povolovací proces. Registrace hráčů však dle některých aktérů není doposud dotažena k původnímu záměru, aby se zamezilo utrácení příjmů ze sociálních dávek, protože není stále propojena s evidencí dávkového systému a tudíž ještě nefunguje tzv. *rejstřík fyzických osob vyloučených v účasti na hazardních hrách* (kde budou registrováni příjemci dávek v hmotné nouzi, dlužníci v úpadku, gambleři se soudním zákazem nebo nařízenou ochrannou léčbou závislosti a také ti, kteří o zapsání sami požádají). V roce 2018 činily daňové zisky z příjmů tzv. technických her pro Město Moravský Beroun 1 315 000 Kč. Pokud počítáme se zákonem stanoveným daňovým příjmem 35 % z celkového příjmu provozovatel, z něhož pak 65 % putuje do obecního rozpočtu (a 35 % do státního), prohráli hráči v Moravském Berouně za rok 2018 zhruba 5 780 220 Kč.

Mezi další úspěšná preventivní opatření můžeme zařadit například kamerový dohledový systém, domovníky preventisty, nebo sociální či komunitní práci.

---

⁴⁷ Moravský Beroun Oficiální stránky města: Předpisy města. *Morberoun.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-06-04]. Dostupné z: http://www.morberoun.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_ktg=12318&n=predpisy-mesta

Jak bezpečný je Moravský Beroun?

- Město od roku 2013 zřídilo městskou policii a nechalo instalovat kamerový systém.
- Další preventivní opatření byla potom realizována ve spolupráci s ASZ, konkrétně zřízení pozic *Asistentů prevence kriminality* nebo také tzv. *Domovníků preventistů*, případně komplexních nástrojů sociální či komunitní práce. V roce 2013 byla městem zřízena funkce manažera prevence kriminality.
- Ve spolupráci s Univerzitou Palackého byly realizovány výzkumy, zaměřené na vnímání bezpečnostních rizik a analýzu drogové scény ve městě. *Výzkum pocitu bezpečí občanů města Moravský Beroun*, z roku 2014 konstatuje, že 68 % oslovených Berouňanů považuje město za více, či stejně bezpečné jako jiná, srovnatelně velká města. Pouhých 6 % obyvatel se domnívá, že je Moravský Beroun výrazně nebezpečnější, než jiná malá města. Bezpečnost zde průměrně hodnotí známkou 2,4.
- Za nejnebezpečnější lokality považují obyvatelé především Náměstí 9. Května, Křížový vrch a Ostrov. Náměstí je jako rizikové vnímáno hlavně v souvislosti s častým výskytem příslušníků romské menšiny a jejich odlišným způsobem chování ale i kvůli výskytu drog nebo osob pod vlivem drog či alkoholu, což jej zase spojuje s Křížovým vrchem, který je jako rizikový vnímán kvůli údajně časté konzumaci drog a alkoholu.
- 49 % respondentů uvedlo, že zřízení Městské policie je bezpečnosti prospěšné
- Celých 70 % respondentů se pak vyjádřilo pozitivně o přítomnosti kamerového systému ve veřejném prostranství.
- Kladné přijetí Asistentů prevence kriminality vyjádřila více než polovina respondentů (53%).
- 44 % dotazovaných vystavělo své názory na základě osobních zkušeností. Ovšem 31 % respondentů zakládá své názory na informacích zprostředkovaných třetí osobou nebo na fámách a zvěstech vztahujících se k daným lokalitám.
- **v Moravském Berouně došlo mezi lety 2013 až 2017 ke značnému poklesu počtu evidovaných trestných činů, a to téměř o 44 %.**
- Ve sledovaném období došlo k výraznému poklesu počtu evidovaných přestupků, od roku 2013 do současnosti o více než 60 %.
- Na klesajícím počtu trestných činů a přestupků se podílí řada faktorů, například dlouhodobě fungující přítomnost tzv. Asistentů prevence kriminality na exponovaných místech v centru, fungování *kamerového systému*. Svůj vliv ale mohou mít také preventivní opatření dalších organizací, například volnočasové aktivity pro rizikovou mládež (Ecce Homo Šternberk, z.s.), dále terénní sociální práce nebo komunitní práce.
- Pro průběžný pokles indexu kriminality jsou však zásadní také příčiny nadregionálního významu, například dlouhotrvající a bezprecedentně nízká nezaměstnanost a zlepšující se socio-ekonomická situace obyvatel.
- Popisu drogové problematiky se v roce 2014 podrobně věnoval výzkum Univerzity Palackého

Analyza drogové scény v obci Moravský Beroun. Výzkum překvapivě poukázal hlavně na snadnou dostupnost a toleranci alkoholu a tabáku, se kterými měla zkušenost značná část respondentů již na základní škole.

- Z nelegálních drog byly nejvíce rozšířeny hlavně marihuana a lysohlávky. S odstupem potom pervitin a extáze.
- Podle výsledků výzkumu se míra spotřeby mezi Romy a příslušníky majority příliš neliší. V roce 2014 část romských respondentů dokonce jako větší problém uvnitř komunity označovala gamblerství
- Za rizikové faktory vedoucí k potenciální konzumaci drog u mládeže, byly označeny především způsob trávení volného času, pravidla chování v partě mladých, ale i celková společenská benevolence k alkoholu, tabáku, nebo ke spotřebě marihuany.
- V době výzkumu se také hovořilo o nedostatku příležitostí pro sportovní vyžití, absenci sportovní haly nebo plaveckého stadionu.
- Ve městě následně vznikla v roce 2017 nová sportovní hala, tzv. Medvěd aréna. Je ovšem, otázkou nakolik je zde sportovní vyžití dostupné i pro sociálně slabší mládež
- Od poloviny roku 2014 byla zřízena také pozice asistentů prevence kriminality (APK), kteří se stali respektovanou součástí bezpečnostních složek.
- Výkon této práce je sociálně a psychicky velmi náročný. Asistenti nemají k dispozici pravomoci ani donucovací prostředky, často se v terénu setkávají se svými známými či rodinnými příslušníky a někteří příslušníci majority mají zase problém asistenty respektovat, protože jsou Romové.
- Respekt si tak získali hlavně svým asertivním přístupem, určitou autoritu jim dávají také stejnokroje připomínající uniformu městské policie.
- Jako jeden z pozitivních dopadů práce místních APK je možné považovat, že se jejich zkušenostmi nechali inspirovat v nedalekém Vítkově a Budišově nad Budišovkou
- Problémem mezi APK je častá fluktuace, která je způsobována mimo jiné i tím, že si část APK našla lépe placenou práci. Část z nich se naopak na této pozici neosvědčila a museli z různých důvodů skončit. Od roku 2017 se počet asistentů ustálil na počtu 4
- Z hlediska atraktivity města jako zaměstnavatele jsou výplaty nejslabším článkem, protože již řada kvalitních APK odešla za jinými příležitostmi.
- Problematika veřejného pořádku je v Moravském Berouně regulována několika obecně závaznými vyhláškami. Jedná se například o *Obecně závaznou vyhlášku č. 1/2013 o udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, o ochraně životního prostředí, veřejné zeleně a o užívání zařízení sloužících potřebám veřejnosti ve městě Moravský Beroun*. Dále o *Obecně závaznou vyhlášku č. 1/2016 o zákazu konzumace alkoholických nápojů na některých veřejných prostranstvích*⁴⁸, nebo o *Obecně závaznou vyhlášku č. 2/2018 k zabezpečení veřejného pořádku*.

⁴⁸ Moravský Beroun Oficiální stránky města: Předpisy města. *Morberoun.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-06-04]. Dostupné z: http://www.morberoun.cz/vismozobraz_dok.asp?id_ktg=12318&n=predpisy-mesta

Sociální služby a služby související

V roce 2013, kdy město zahájilo spolupráci s ASZ, působilo v Moravském Berouně již několik sociálních služeb pro osoby ohrožené sociálním vyloučením a jedno volnočasové zařízení pro mládež, které v té době však ještě sociální službou nebylo. Konkrétně se jednalo o *Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi* (SAS) organizace HELP – IN, *Sociálně aktivizační služby* organizace Ecce Homo Šternberk, z.s., která zároveň provozovala *Centrum pro rodinu, děti a mládež* a terénní program *Poradny pro občanství, občanská a lidská práva* (dále také jen *Poradna*), která zajížděla do města jeden den v týdnu. Samotné město mělo pouze zřízený úsek sociálních služeb s jednou pracovnící na poloviční úvazek (další 2 potom působili v pečovatelské službě). Spolupráce města s uvedenými službami, však kromě organizace Ecce Homo Šternberk, která měla v pronájmu obecní budovu, byla spíše nahodilá a probíhala na úrovni jednotlivých odborů (úseků). Dle výsledků situační analýzy z roku 2013, tehdy některou z těchto služeb využívala pouze zhruba třetina sociálně vyloučených. Chyběla informovanost o službách a jejich dostupnosti, a u klientů bylo někdy patrné nepochopení smyslu a účelu služeb. Dle dalších zjištění analýzy⁴⁹ ve městě rovněž chyběly komplexní sociální služby pro sociálně vyloučené, včetně dluhového poradenství v každodenní dostupnosti. Neuspokojivá byla také práce s dospívající mládeží, kdy například naprostá většina místních Romů po základní škole ve vzdělání po základní škole buď vůbec nepokračovala, nebo jejich studium na učilišti nemělo dlouhého trvání a záhy nastupovali do evidence ÚP.

Na tato zjištění zareagovala práce LP a vybraných pracovních skupin a vytvořila návrh systému opatření pro rozšíření sociální práce a podporu sociálních služeb s místní působností. Pro město byl klíčový hlavně vznik komplexního městského programu *Podpora sociální práce v obci Moravský Beroun*, který fungoval v od 1. 3. 2017 do 28. 2. 2019⁵⁰, zaměřeného na podporu a rozšíření sociální práce na obci (v terénu) a case management (pro cílové skupiny sociálně vyloučených nebo vyloučením ohrožených osob, v rozsahu 2. úvazků), dále projekt *Rozvoj komunitních aktivit města Moravský Beroun*, zaměřený především na komunitní práci s romskou minoritou, nebo od 1. 5. 2015 spuštění provozu registrované služby *Nízkoprahového denního centra pro děti a mládež* (které doplnilo *Centrum pro rodinu, děti a mládež*) v městské budově na ulici Karla IV. Neziskové organizace *HELP – IN*, *Poradna pro občanství, občanská a lidská práva* a *Ecce Homo Šternberk, z.s.* ve městě rozšířili nabídku služeb SAS nebo terénních programů. *Poradna pro občanství, občanská a lidská práva*, také nabízí nyní občanům města každý lichý čtvrtek v měsíci v budově *Výchovně vzdělávacího centra* služby dluhové poradny a zároveň tento prostor využívá jako zázemí pro své terénní služby, které v Berouně poskytuje rovněž jednou za dva týdny. Kromě uvedených aktivit provozuje spolek

---

⁴⁹ V možnostech této analýzy nebylo šetření o využívání služeb klienty z roku 2013 zopakovat. Proto nebylo ani možné zjistit, jaká je míra využívání poskytovaných služeb. Přehled jsme se pokusili proto nahradit tabulkou 10 s počtem klientů služeb za rok 2018.

⁵⁰ Projekt se městu natolik osvědčil, že záhy po jeho skončení vyčlenilo jeden úvazek pro terénního sociálního pracovníka (TSP) zajišťovaný sociálním odborem. Další rozvoj sociální práce města se zvažuje při současné revizi SPSZ. Limitem do budoucna je obava z neúspěchu při obsazování pozic TSP a fluktuace zaměstnanců, s čímž se město dlouhodobě potýká.

Ecce Homo ještě tzv. mikro-jesle Lvíček s kapacitou 4 děti (dotace z MPSV), které napomáhají integraci cílové skupiny. Organizace, zároveň spolupracuje s místní ŽS na zajišťování doučování a podpoře inkluzivního vzdělávání.

ZŠ Moravský Beroun spolupracuje od roku 2017 s organizací *Women for Women*, která zajistila financování obědů pro 24 školáků ze sociálně znevýhodněného prostředí. V současné době je však do projektu zapojeno pouze 9 rodin, protože se objevily problémy s odhlašování obědů v případě absencí žáků.

Moravský Beroun je dlouhodobě zahrnut do procesu komunitního plánování sociálních služeb (KPSS) Šternberk.

Projekt města zaměřený na komunitní sociální práci

Jednou z hlavních aktivit, zaměřených na klíčové problémy identifikované v pracovních skupinách lokálního partnerství (tedy například na potřebu hlubší integrace sociálně vyloučených osob nebo zlepšování vzájemného soužití mezi skupinami obyvatel), se stal projekt CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0006120 *Rozvoj komunitních aktivit Moravský Beroun*. „Předmětem projektu je realizace komunitních aktivit ve městě Moravský Beroun s cílem posílit sociální začleňování osob ohrožených vyloučením - zlepšit schopnosti soc. fungování, či vzájemné soužití ve městě. Klíčové aktivity jsou zaměřené na rozvoj komunitní práce a aktivit komunitního centra.“⁵¹ Projekt, který je plánovaný na 36 měsíců (1. 7. 2017 - 30. 6. 2020) počítá se zapojením minimálně 75 osob z cílové skupiny, z nichž minimálně 15 získá větší než bagatelní podporu. Do dnešního dne v rámci projektu vznikly 2 tzv. jádrové skupiny složené s celkem asi 20 - 25 nájemníků 2 bytových domů, a další jádrová skupina s 10 – 12 členy/fotbalisty. Mimoto využívá základní poradenství asi 15 osob z cílové skupiny.

Projekt vznikl se záměrem systematické práce s komunitou sociálně vyloučených Romů, nicméně za jeho významný dlouhodobý přínos je možné považovat také zlepšování veřejného pořádku v některých lokalitách, soužití ve městě nebo svépomocné pořádání aktivit, někdy se zapojením širší veřejnosti (například tzv. *Drakiáda*). V průběhu roku realizuje (vznikající) komunita vlastními silami například *dětský den* nebo oslavy *Mikuláše* s účastí cca 25 rodin, zmíněné *Drakiády* se účastnilo až 80 lidí. Za výrazný úspěch projektu lze považovat, že se jeho pracovnice zapojily do jednání s majitelem i nájemníky bytového domu na ul. Dlouhé 306 (a dalších domů). Ve spolupráci s dalšími aktéry (městská policie, APK, sociální pracovníci města aj.) tím přispěly například ke zlepšení veřejného pořádku v okolí, stabilizaci nájemních smluv. Staly se prostředníky v jednání mezi městem a vlastníkem objektu, které nakonec vedly k odstoupení radnice od původního záměru zavedení tzv. bezdoplatkových zón OOP (viz strana 28 - 29).

---

⁵¹ Rozvoj komunitních aktivit Moravský Beroun [online]. Operační program zaměstnanost: Evropský sociální fond [cit. 2019-07-12]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/projekty-opz/-/asset_publisher/ODuZumtPTtTa/content/rozvoj-komunitnich-aktivit-moravsky-beroun?inheritRedirect=false

Komunitní projekt se však doposud potýká se některými problémy a výzvami, které mohou do budoucna omezit možnosti zdárné realizace všech vytýčených cílů. Problematické je například už od základu, že psaní vlastního projektu realizovala najatá soukromá agentura, která nebyla dostatečně seznámena s prostředím a podmínkami Moravského Berouna, což se nakonec odrazilo na výsledné podobě projektu. Obecným problémem Moravského Berouna je dle některých aktérů také to, že principy participace veřejnosti zde nejsou doposud příliš ustálené a město nedokáže plně využívat potenciál zapojení občanů, a to včetně cílové skupiny projektu. Participace je přitom klíčová pro integraci, ale také důležitá při prevenci kriminality⁵²

Překážky se však objevují také u místní vyloučené populace, se kterou projekt primárně pracuje. Ta totiž není komunitou v pravém slova smyslu, jako komunitní prvek vystupuje za určitých okolností romská etnicita, nicméně tato soudržnost nefunguje na bázi každodenní spolupráce. „Uvnitř“ je rozdělena historickými vazbami mezi jednotlivé širší rodiny, nebo na dočasné aliance i jednotlivé domácnosti. Dle tvrzení řady aktérů pak absentují všeobecně uznávané autority, které by dokázaly tuto heterogenní populaci například tmelit společným zájmem. **Výraznou bariérou je také značná chudoba, migrace a nestabilita bydlení některých rodin, což způsobuje, že jsou tyto jednak zaměřeny na řešení okamžitých problémů nebo se často přesunují mezi různými adresami či obcemi, což představuje další překážky pro dlouhodobější systematickou spolupráci a budování komunity.**

I z výše uvedených důvodů docházelo u městských projektů *Podpora sociální práce v obci Moravský Beroun* a *Rozvoj komunitních aktivit města Moravský Beroun* zpočátku k částečnému překrývání aktivit, respektive k intenzivní podpoře jednotlivců v rámci komunitní práce (nad původně zamýšlený rámec projektu): „*Zahájení činnosti sociální práce ve městě, kde nebyla realizována SP a zároveň komunitní práce přináší smíchávání těchto metod. Protože ti lidi vůbec nebyli saturováni tou sociální prací. Často neměli vyřízené dávky.(...) Ta míra chudoby tady byla vysoká, vysoká, u těch rodin. Od toho že neměli hrnek, lžičku, vyřešené spoustu dokumentů, které se dá vyřešit pomocí sociálního pracovníka. Ale ta sociální práce neměla jen ty Romáky, ale měla celé město, takže my jsme se snažili si být i v tomhle si být nápomocní....K určitému slévání došlo, to nebudeme popírat.*“⁵³

I přes nastíněné komplikace má v sobě projekt *Rozvoj komunitních aktivit města Moravský Beroun* velký potenciál pro realizaci opatření vedoucích k hlubšímu řešení problémů místní sociálně vyloučené populace, k navazování kontaktu mezi různými skupinami obyvatel a k celkovému zlepšování podmínek pro vzájemné soužití. Velkou výzvou pro projekt je systematická práce s širší skupinou obyvatel (než je sociálně vyloučená populace), což bylo doposud limitováno omezenými časovými a personálními možnostmi.

---

⁵² Viz. např.: Kolektiv BRIZOLIT. *Labyrintem zločinu a chudoby: Kriminalita a viktimizace v sociálně vyloučených lokalitách*. Brno, 2018. S. 71.

⁵³ Osobní sdělení respondenta 4. Vlastní terénní záznamy.

Počty klientů sociální služeb v Moravském Berouně

Celkový počet klientů terénních a ambulantních služeb sociální prevence v roce 2018 Moravském Berouně shrnuje tabulka 10. Je však potřeba podotknout, že způsob práce a tím pádem i počtu evidovaných klientů se mezi jednotlivými organizacemi může lišit, a proto není ani možné mechanické porovnávání jednotlivých čísel. Někteří klienti také mohou využívat více poskytovatelů zároveň.

Druh sociální služby	Organizace	forma	kapacita	Cílová skupina	Počet klientů za rok	Doplňující informace
Sociálně aktivizační služby	Ecce Homo Šternberk, z.s.	Ambul/ terén	Amb/40 Ter/5	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách rodiny s dítětem/děťmi	27 rodin	Převažuje ambulantní forma
Sociálně aktivizační služby	HELP – IN	Ambul/ terén	Amb/5 Ter/5	rodiny s dítětem/děťmi	17 rodin	Převažuje terénní forma (mb.1x týdně/terén 5x týdně)
Sociálně aktivizační služby	Poradna pro občanství a lidská práva	Ambul/ terén	40 ⁵⁴ (za celé pracoviště Šternberk)	rodiny s dítětem/děťmi	2 rodiny ⁵⁵	Součástí služby je poskytování dluhového poradenství v lokalitě, které proběhlo v roce 2018 18x a bylo poskytnuto asi 64 osobám
Nízkoprahové zařízení pro děti	Ecce Homo Šternberk,	Ambul/ terén	Amb/20 Ter/5	děti a mládež ohrožené společensky nežádoucími	87 osob	věková skupina 10 - 18 let: pravidelné ambulantní skupinové

⁵⁴ 20 rodin na jednoho pracovníka. V pobočce *Poradny* ve Šternberku jsou v rámci SAS 2 pracovníci.

⁵⁵ Do evidence jsou zahrnuti pouze osoby s trvalým pobytem v Moravském Berouně. Celkový počet klientů bydlících v Moravském Berouně tak může být vyšší. Řada klientů této služby také pochází z okolních vesnic (Horní Loděnice, Nové Dvorce, Norberčany atd.), a proto nejsou do výše uvedené tabulky zahrnuti.

a mládež	Z.S.			jevy		aktivity a individuální konzultace věková skupina 19 - 26 let: pouze individuální konzultace
Terénní program	Poradna pro občanství a lidská práva	Ambul/terén	100 ⁵⁶ (za celé pracoviště Šternberk)	osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách/etnické menšiny/senioři	22 osob ⁵⁷	. Součástí služby je poskytování dluhového poradenství v lokalitě, které proběhlo v roce 2018 18x a bylo poskytnuto asi 64 osobám

Tabulka 10 - Počty klientů služeb sociální prevence v Moravském Berouně za rok 2018 (Různé zdroje)

K číslům uvedeným v tabulce je potřeba doplnit informaci o celkovém počtu klientů (v terénu) projektu *Podpora sociální práce v obci Moravský Beroun*. Ten činil za rok 2018 (dle statistik MěÚ Moravský Beroun) celkem 34 osob, se kterými se opakovaně a dlouhodobě pracovalo a dalších 179 jednorázových zakázek (mohlo jít o jednorázovou pomoc poskytnutou témuž klientovi několikrát).

Problémy a bariéry

Fungování sociálních služeb, institucí zajišťujících na území Moravského Berouna sociální práci nebo výkon sociální politiky státu ohrožují v současné době především dva hlavní faktory. Prvním z nich jsou nedostatečné personální kapacity a častá fluktuace zaměstnanců (ačkoliv se zde s tímto potýkali i v minulosti). Tento problém například v nedávné době postihl organizaci Help – IN, odcházely, také pracovníci městského projektu *Podpora sociální práce v obci Moravský Beroun*, dříve i *Centra pro rodinu* a volný čas organizace *Ecce Homo Šternberk, z.s.a* další. S fluktuací zaměstnanců se však potýkají také instituce státu či samosprávy, například Šternberský OSPOD. Kvůli nestabilitě pracovníků v projektu *Podpora sociální práce v obci Moravský Beroun*, byla původní dvě pracovní místa (z nichž jedna byla pozice tzv. case managera), sloučena v jedno. Je však potřeba také zmínit, že na stabilitu, ale i na vlastní výkon pracovníků města (jejichž pozice vznikly z projektů), má vliv i částečný nesoulad mezi potřebou flexibility u terénních a komunitních pracovníků a poměrně striktními požadavky úřadu jako zaměstnavatele, co se týče například evidence docházky, způsobu vykazování apod.

Druhým problémem jsou nevyjasněné vztahy mezi některými poskytovateli sociálních služeb a institucemi, nebo mezi institucemi navzájem, které komplikují komunikaci a značně ztěžují efektivitu

⁵⁶ 50 klientů na jednoho pracovníka. V pobočce *Poradny* ve Šternberku jsou v rámci TP 2 pracovníci.

⁵⁷ Do evidence jsou zahrnuty pouze osoby s trvalým pobytem v Moravském Berouně. Celkový počet klientů bydlících v Moravském Berouně tak může být vyšší. Řada klientů této služby také pochází z okolních vesnic (Horní Loděnice, Nové Dvorce, Norberčany atd.), a proto nejsou do výše uvedené tabulky zahrnuti.

potřebné spolupráce. Mezi některými organizacemi/institucemi tak není rozvinutý partnerský přístup, dostatečně mezi sebou nekomunikují, kvůli vzájemné nekoordinaci může docházet k překrývání úkolů apod. Dobře nastavená, fungující spolupráce byla naopak mezi pracovníky městských projektů *Podpora sociální práce v obci Moravský Beroun* a *Rozvoj komunitních aktivit města Moravský Beroun*, dále mezi Šternberským OSPODem a organizací Help – In, nebo mezi KoP ÚP a Ecce Homo Šternberk, z.s.

Zadluženost

Jedním z nejzásadnějších problémů Moravského Berouna, úzce související také s vyšším počtem dlouhodobě nezaměstnaných je vysoká míra zadlužení obyvatel. Ta se přitom zdaleka netýká jen sociálně vyloučených, ale prochází napříč celou populací města.

Rok	Obyvatel 15 +	Osob v exekuci	Procentuální podíl osob v exekuci	Celkový počet exekucí	Počet exekucí na osobu	Počet osob v insolvenční	Podíl osob v insolvenční v poměru k exekucím
2017 ⁵⁸	2573	464	18,03 %	2678	5,8	56	12,07 %
2016	2573	461	17,92 %	2414	5,2	x	X

Tabulka 11 - Statistické údaje o exekucích v Moravském Berouně (Zdroj: mapaexekuci.cz, insolvenční rejstřík)

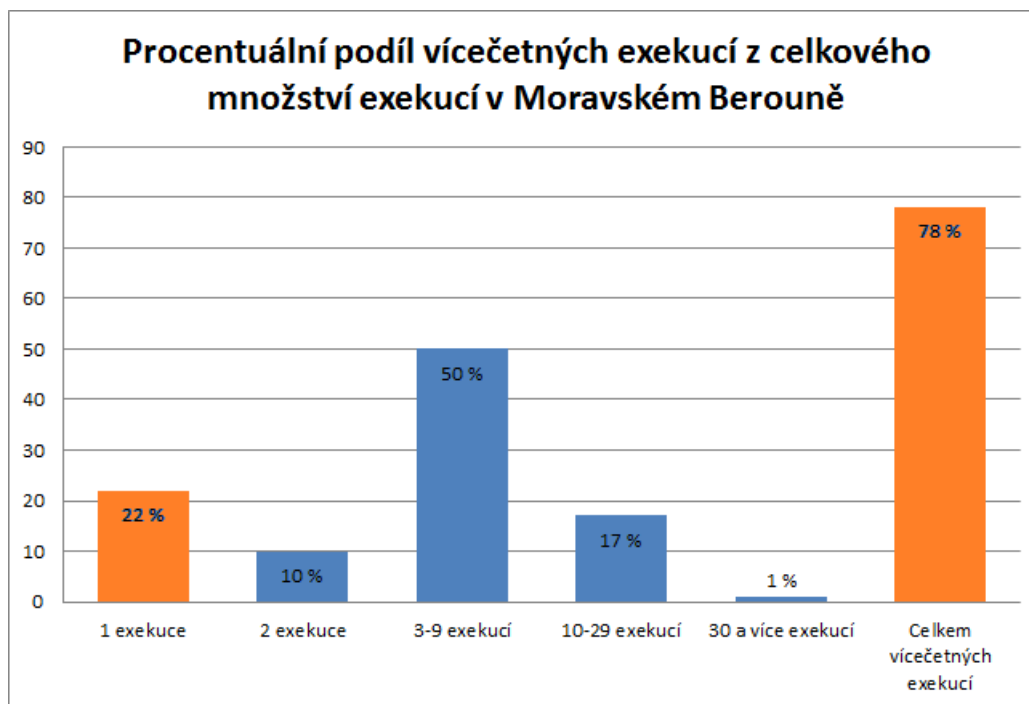
Jak ukazuje výše uvedená tabulka, také procentuální **podíl osob v exekuci z celkové populace v Moravském Berouně je velmi vysoký. Podle posledních dostupných dat z roku 2017 činí 18,03 %**, což se dotýká **celkem 464 obyvatel**. Z tohoto počtu je dokonce 5 osob nezletilých (15-18 let) a 31 seniorů.

Naopak z celkového počtu obyvatel Moravského Berouna bylo v roce 2019 jen 2,16 % obyvatel v procesu oddlužení v rámci insolvenčního řízení (zdroj mapabankrotu.cz).

Oproti roku 2016 vzrostl počet exekuoovaných osob pouze nepatrně o 0,7 %. **Nicméně celkový počet exekucí vzrost o více než 10 % (z 2414 na 2678)**, což znamená, že nové exekuce přibývají v podstatě stále stejným lidem, kteří se tak dostávají hlouběji do dluhové spirály. To ostatně vidíme i na grafu 12, který ukazuje, že **celkově 78 % (362 osob) exekuoovaných osob se potýká s vícečetnými exekucemi**.

---

⁵⁸ Údaje za rok 2018 doposud nejsou k dispozici

Graf 13 - Procentuální podíl vícečetných exekucí v Moravském Berouně (Zdroj: mapaexekuci.cz)

Uvedené počty se však týkají pouze tzv. soudních exekucí. Různé státní nebo samosprávné instituce však přistupují rovněž k tzv. správním neboli daňovým exekucím. Jedná se například o obce, úřady, zdravotní pojišťovny a další. Na rozdíl od soudních exekucí nejsou exekuce správní jednotně evidovány a jejich počet se nám tak nepodařilo shromáždit.

Dluhy občanů vůči městu

Město spravuje a vymáhá pohledávky od dlužných občanů různými způsoby, které se liší podle jednotlivých odborů. Celková dlužná částka je přitom poměrně vysoká. K 31.5.2019 například činila dlužná částka za komunální odpad **2 023 285 Kč**, kterou tvořily pohledávky několik stovek dlužníků, z nichž asi **460 dlužníků** dlužilo více než 500 Kč. Dále město eviduje **pokuty za psy ve výši 54 684 korun, pokuty udělené městskou policií ve výši 49 974 Kč** nebo **pokuty řešené v rámci Komise pro projednávání přestupků ve výši 282 435 korun**. Ani vybírání nájemného se neobejde bez problémů s placením a vznikem dlužných částek. Letos evidovalo město zhruba 92 dlužníků na nájemném, z toho však 67 už v městských bytech nebydlela. Celkový počet bydlících dlužníků byl ve stejném období 15. **Souhrnný dluh na nájemném v dubnu 2019 činil 4 683 859 Kč**, z toho byl 2 327 453 na nájemném a 2 366 406 za služby. **Penále z dlužné částky za nájemné potom činilo 2 146 012.**

Město nabízí dlužníkům různé možnosti splácení pohledávek. Kromě splátkových kalendářů mají možnost se s úředníky domluvit na individuálním postupu dle vlastních finančních možností. Větší část dlužníků však splátkové kalendáře neplní. Ve výjimečných případech může dojít až k odpuštění poplatku z prodlení (nikoliv vlastní dlužné částky), nicméně dlužník by musel přesvědčivě doložit důvody, proč nemohl platit.

Dluhové poradenství

Lidé, kteří se potýkají s dluhy a exekucemi mají v Moravském Berouně jen omezené možnosti, na koho se obrátit o radu či konzultaci. Kromě komerčních subjektů nabízejících oddlužení a další spojené procedury (někdy za finanční poplatek, což je ovšem praxe, která je mimo zákonnou úpravu) se totiž dluhovému poradenství formou odborného sociálního poradenství věnuje převážně **Poradna pro občanství, občanská a lidská práva**, která své služby občanům města nabízí každý lichý čtvrtek v měsíci v budově Výchovně vzdělávacího centra. Ostatní neziskové organizace nabízejí základní odborné sociální poradenství⁵⁹, nebo své klienty odkazují na jiné organizace, například na poradnu *Nedlužím!*, šternberské Charity, dluhové poradenství organizace Člověk v Tísni v Olomouci, nebo využívají služby vybraných advokátů. Poradna pro občanství, ani jiná organizace s aktuální působností v Moravském Berouně však nemá akreditaci k vytváření insolvenčních návrhů.

---

⁵⁹ Například Ecce Homo Šternberk, z.s. v rámci sociálního poradenství pomáhá klientům zajistit pořádek ve smlouvách, dále při jednání s exekutorem, při jednání se správcem, nabízí doprovod klienta, aby vydržel splácet nebo doprovod ke kolegům, kteří sepiší návrh oddlužení atd.

Dluhy a exekuce v Moravském Berouně

- Jedním z problémů Moravského Berouna, související také s vyšším počtem dlouhodobě nezaměstnaných je vysoká míra zadlužení obyvatel. Ta se přitom zdaleka netýká jen sociálně vyloučených, ale prochází napříč celou populací města.
- Procentuální **podíl osob v exekuci z celkové populace, činí 18,03 %**, což se dotýká **celkem 464 obyvatel**.
- Z celkového počtu obyvatel Moravského Berouna bylo v roce 2019 jen 2,16 % obyvatel v procesu oddlužení v rámci insolvenčního řízení
- Oproti roku 2016 vzrostl **celkový počet exekucí vzrost o více než 10 % (z 2414 na 2678)**, což znamená, že nové exekuce přibývají v podstatě stále stejným lidem, kteří se tak dostávají hlouběji do dluhové spirály. **Celkově 78 % (362 osob) exekurovaných osob se potýká s vícečetnými exekucemi.**
- **Problémem jsou také dluhy občanů vůči městu.** Letos například činila aktuální dlužná částka za komunální odpad **2 375 533 korun**, Dále město eviduje **pokuty za psy ve výši 70 934 korun, pokuty udělené městskou policií ve výši 45 274 korun** nebo **pokuty řešené v rámci Komise pro projednávání přestupků ve výši 292 625 korun.**
- Letos, evidovalo město také **Souhrnný dluh na nájemném v dubnu 2019, činil 4 683 859 Kč**, z toho byl 2 327 453 na nájemném a 2 366 406 za služby. **Penále z dlužné částky za nájemné potom činilo 2 146 012.**
- Dluhovému poradenství se formou odborného sociálního poradenství věnuje **Poradna pro občanství, občanská a lidská práva**, která své služby občanům města nabízí každý lichý čtvrtek v měsíci v budově *Výchovně vzdělávacího centra*. Poradna pro občanství, ani jiná organizace s aktuální působností v Moravském Berouně však nemá akreditaci k vytváření insolvenčních návrhů.

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Schéma úspěšnosti opatření plánovaných v rámci SPSZ dle lokálního konzultanta (Zdroj: ASZ a členové LP).....	7
Obrázek 2 – Moravský Beroun (Zdroj: mapy.cz).....	13
Obrázek 5 - Typologie vyloučených lokalit dle ASZ	68

Seznam grafů

Graf 1 - Vývoj počtu obyvatel města Moravský Beroun	13
Graf 2 - Úbytek a přírůstek obyvatel v Moravském Berouně v letech 2013 – 2017 (Zdroj: ČSÚ)	14
Graf 3 - Vývoj počtu obyvatel Moravského Berouna ve věku nad 65 let (Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování).....	15
Graf 4 - Vývoj počtu obyvatel Moravského Berouna v produktivním věku (Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování).....	16
Graf 5 - Vývoj průměrného věku obyvatel města Moravský Beroun (Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)	16
Graf 7 – Podíly příjemců dávek PnŽ, DnB a PnB v jednotlivých obcích ORP Šternberk (Zdroj: MPSV)	23
Graf 8 – Poměr počtu rodinných a bytových domů v Moravském Berouně (Zdroj: SLDB 2011, ČSÚ)	25
Graf 9 - Poměr počtu bytů v rodinných a bytových domech v Moravském Berouně (Zdroj: SLDB 2011, ČSÚ).....	26
Graf 10 – Vývoj počtu bytových jednotek vlastněných městem Moravský Beroun (Zdroj: MěÚ Moravský Beroun)	27
Graf 11 - Srovnání vývoje nezaměstnanosti v Moravském Berouně v letech 2014 – 2019 (Zdroj: MPSV)	32
Graf 12 – Zdroj důvodů obav o vlastní bezpečnost (Zdroj: Výzkum pocitu bezpečí 2014).....	43
Graf 13 - Vývoj nápadu TČ na území v působnosti OOP PČR Moravský Beroun (Zdroj: PČR, MP Moravský Beroun)	45
Graf 14 - Procentuální podíl vícečetných exekucí v Moravském Berouně (Zdroj: mapaexekuci.cz)....	62

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Seznam použitých dokumentů	4
Tabulka 2 - Vývoj počtu obyvatel na území města Moravský Beroun (zdroj: ČSÚ).....	14
Tabulka 3 - Vývoj počtu obyvatel Moravského Berouna ve třech základních věkových skupinách (zdroj: ČSÚ).....	15
Tabulka 4 - Odhadované počty osob ohrožených v Moravském Berouně sociálním vyloučením dle vybraných ulic (Zdroj: MěÚ Moravský Beroun)	18
Tabulka 5 – Vývoj počtu příjemců PnB, PnŽ a DnB v Moravském Berouně v letech 2016 – 2018 (Zdroj: MPSV).....	22
Tabulka 6 - Srovnání počtu průkazů OPZ platných v Moravském Berouně v letech 2016 - 2018 (Zdroj: MPSV)	23
Tabulka 7 - Počet osob zaměstnaných městem na VPP v letech 2015 - 2018 (Zdroj: MěÚ Moravský Beroun).....	34
Tabulka 8 - Vývoj nápadu TČ na území v působnosti OOP PČR Moravský Beroun (Zdroj: PČR, MP Moravský Beroun)	44
Tabulka 9 - Vývoj počtu přestupků na území města Moravský Beroun (Zdroj: Městská policie Moravský Beroun, MěÚ Moravský Beroun, PČR).....	47
Tabulka 10 - Počty klientů služeb sociální prevence v Moravském Berouně za rok 2018 (Různé zdroje).....	59
Tabulka 11 - Statistické údaje o exekucích v Moravském Berouně (Zdroj: mapaexekuci.cz, insolvenční rejstřík).....	61

Příloha č. 1. Typologie vyloučených lokalit v Moravském Berouně (dle metodiky ASZ)

Níže uvedený obrázek přehledně znázorňuje typologii lokalit, které se dle zkušeností pracovníků ASZ ve spolupracujících obcích vyskytují nejčastěji. Zároveň poněkud obecný pojem sociálně vyloučená lokalita doplňuje o potřebné podrobnosti. To ovšem neznamená, že by se v každé z těchto obcí vyskytovaly všechny níže uvedené typy lokalit, což se týká i Moravského Berouna. Zde naopak nacházíme pouze některé z nich. Konkrétně se jedná o lokality typu A1 – Sociálně vyloučený rodinný dům a lokality typu B1 – Sociálně vyloučený bytový dům, případně bychom mohly území města označit jako A3 – Lokalitu s vyšším podílem sociálně vyloučených rodinných domů nebo B3 – Lokalitu s vyšším podílem sociálně vyloučených bytových domů. Podrobnosti viz strana 27 – 28.

	A	B	C
1 (dům)	Sociálně vyloučený rodinný dům 	Sociálně vyloučený bytový dům 	Bytový dům s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů
2 (spojité území)	Skupina sociálně vyloučených rodinných domů 	Skupina sociálně vyloučených bytových domů 	Skupina bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů
3 (nespojité území)	Lokalita s vyšším podílem sociálně vyloučených rodinných domů 	Lokalita s vyšším podílem sociálně vyloučených bytových domů 	Lokalita s vyšším podílem bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů

Obrázek 3 - Typologie vyloučených lokalit dle ASZ

Použitá literatura a prameny:

Analýzy a strategie

PELIKÁNOVÁ, Anežka, Adam BEDŘICH, Johana BEDŘICHOVÁ a Martin ŠMOLDAS. *Sociální podnikání v Moravském Berouně* [online]. 2015 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-moravsky-beroun>. Antropohled, z. s.

Strategický plán sociálního začleňování: Moravský Beroun 2015 - 2018. Revize 2016 [online]. 2016 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-osoblaha>. ASZ/Město Moravský Beroun.

PELIKÁNOVÁ, Anežka a Martin ŠMOLDAS. *Situační analýza Moravský Beroun* [online]. 2013 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-osoblaha>. Hnutí Duha - Sedmá Generace.

Analýza drogové scény v obci Moravský Beroun [online]. 2014 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-osoblaha>. Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UPOL v Olomouci/Laboratoř sociálně vědních výzkumů.

Výzkum pocitu bezpečí občanů města Moravský Beroun [online]. 2014 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-osoblaha>. Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UPOL v Olomouci/Laboratoř sociálně vědních výzkumů.

RIDL, Tomáš. *Program rozvoje města Moravský Beroun* [online]. 2009 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: http://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/9795/ridl_2009_bp.pdf?sequence=1. UTB ve Zlíně. Fakulta managementu a ekonomiky.

Prostupné zaměstnávání: Závěrečná zpráva z monitoringu programu 2015 [cit. 2019-03-25]. Interní dokument. Člověk v tísni, o. p. s./ASZ.

Kolektiv BRIZOLIT. *Labyrintem zločinu a chudoby: Kriminalita a viktimizace v sociálně vyloučených lokalitách*. Brno: Nakladatelství DOPLNĚK, 2018. ISBN 978-80-7239-340-4.

Koncepce prevence kriminality města Moravský Beroun na období 2014 a 2015 [online]. Město Moravský Beroun, 2014 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: http://www.morberoun.cz/assets/File.ashx?id_org=9908&id_dokumenty=281921

Bezpečnostní analýza za rok 2017. Město Moravský Beroun (interní dokument), 2017 [cit. 2019-03-28].

Bezpečnostní analýza - rok 2014. Aktualizace situace. Město Moravský Beroun (interní dokument), 2017 [cit. 2019-03-28].

Zpráva o bezpečnostní situaci ve služebním obvodu Policie ČR Šternberk za rok 2018 [online].
Územní odbor Olomouc, Obvodní oddělení Šternberk: Policie České republiky, 2019 [cit. 2019-07-23].
Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/obvodni-oddeleni-sternberk.aspx>

Další:

- www.mapaexekuci.cz
- www.mapabankrotu.cz
- www.mapakriminality.cz
- www.mapy.cz
- www.facebook.com
- www.idnes.cz
- www.sldb.cz
- www.morberoun.cz
- www.irozhlas.cz